

Lockout: Forsøgsdyr risikerer nødslagtning

Der er rod i Moderniseringsstyrelsens liste over, hvem der skal undtages fra lock-out 10. april. Derfor risikerer 350 forsøgs-køer at skulle tå gå uden foder eller i værste fald at skulle nødslagtes. Der er nemlig ikke mandskab til at passe dem, for de ansatte på AUs Institut for Husdyrvidenskab er på listen over de lock-out'ede.

Instituttleder Klaus Lønne Ingvarstsen havde egentlig indstillet samtlige sine medarbejdere ved instituttets forsøgsdyrsfaciliteter til at blive undtaget lockouten. Men ingen var at finde på den liste, der kom ud 9. marts. Hvis det kommer til lockout, kan det få voldsomme konsekvenser for instituttet og ikke mindst forsøgsdyrene.

"Jeg kan slet ikke forestille mig den situation. Det vil betyde, at dyrene ikke bliver passet. I sidste konsekvens kan vi blive nødsaget til at aflive forsøgsdyr," siger Klaus Lønne Ingvarstsen.

Forsøgsdyr

Han fortæller, at instituttet blandt andet har 350 køer, 1500 mink, en besætning af søer samt fjerkræ gående, og der er ca. 50 medarbejdere, som Klaus Lønne Ingvarstsen ønskede undtaget, så de kan passe dyrene. Der kan være enkelte medarbejdere, der ikke er omfattet af lockout, fordi de ikke er medlem af fagforeningerne, men han vurderer ikke, de er nok til at kunne passe dyrene forsvarligt.

"Det er specialistopgaver at sørge for vores forsøgsdyr. Det er ikke alle mulige andre faggrupper, der kan og må varetage de opgaver. Jeg ser ingen alternativer til at få de medarbejdere undtaget lockouten," siger han.

Seniorforsker Steen Henrik Møller har med instituttets mink at gøre. Lockout

kan betyde, at dyrene skal aflives: "Hvis dem, der passer dyrene ikke må komme på arbejde – det kan man ikke udsætte dyr for. Det er svært at forestille sig, man ikke finder en løsning. Men hvis det ikke lykkes, må man i sidste ende aflive dyrene. Det er jo helt grotesk".

Og hvad angår minkene – som skal have hvalpe i slutningen af april – håber han i princippet på, at der ikke sker en udsættelse af lockouten. For jo længere, man kommer hen i april, jo mere stiger arbejdsmængden...

Bordet fanger: Lockout med konsekvens

Moderniseringsstyrelsen har 9. marts udvalgt, hvem der skal lockout'es på universitets- og forskningsområdet. Systemet fanger, så det er overenskomstbrud, hvis Styrelsen efterfølgende hovsa-undtager områder, som man havde glemt.

Bordet fanger, indrømmer Styrelsen: "De bilag, der er vedlagt til Finansministeriets lockoutvarsler, kan desværre ikke ændres" (mail til FORSKERforum).

Efterfølgende undtagelse kan kun ske igennem en særlig forhandling og accept fra Akademikerne (som paraplyforhandler for universitetsområdet). Styrelsen kan henvise til, at noget efterfølgende bør undtages som uopsætteligt livsvigtigt.

Akademikerne kan holde fast i, at det er regelbrud, hvis Styrelsen hovsa-undtager dyrepasserne bagefter, uden accept fra modparten. Og omvendt står Akademikerne også med et dilemma: Hvis de accepterer undtagelse af dyrepasserne, så underminerer de deres forhandlings-magt

...

– SE LOCKOUT S. 6-9 –

Arbejdskonflikt og lockout 6-9
Hvorfor er særligt mange forskere på Sund' og i centre undtaget fra lockout?

Søren Pinds dannelses-snak 10
Hvorfor kan han 'neddrose' humaniora samtidig med at han vil indføre 'filosofikum'? INTERVIEW

Ministerudvalg: Fjern medbestemmelse 12-15
Hvorfor, når det er i strid med 2011-lovgivning og med erfaringen i studienævnene, lyder spørgsmålet til ministerens stråmand. INTERVIEW

Gyllegate.2: Miljødata ugyldige 16-19
Den udsatte NOVANA-2016 bliver en fuser pga. fejlanalyser. Og den kontroversielle kvælstof-forsker Bjørn Molt Petersen oplever, at AUs forskere slipper afsted med at tie hans kritik ihjel. INTERVIEW

Sample på 15: Valid videnskab? 22
FORSKERforums research på MRSA-artikel landede i blindgyde. Læs om processen.

TEMA: Fakta-tjekkerne

Myte-tjek 26
Mandag Morgens web-medie tjekdet.dk opfordrer forskere til at hjælpe med at punktere myter og fake news

Typiske klimabenægtelser 28
Klima-kommunikatorer har lavet et tjek-skema, som identificerer misinformation og -myter om klimaet

Er astrologi pseudovidenskab 30
FORSKERforums søgende reporter på særlig mission. VIDEN MELLEMM HIMMEL OG JORD

OK-2018: Ideologisk angreb på den danske model

Universitetslærerne står til at blive lockoutet 10. april. Hvorfor bliver vi det?

Universitetslærerne stiller ikke ublu krav til OK18. Faktisk stiller den samlede danske fagbevægelse kun ganske beskedne krav.

Vi vil have den samme lønudvikling som den private sektor. Udhules lønnen i den offentlige sektor bliver det et sekunda arbejdsmarked, og så bryder videns- og velfærdssamfundet sammen. Og så står vi sammen om, at de lavest lønnede skal have et løft.

Den samlede fagbevægelse kræver, at de offentlige arbejdsgivere accepterer, at den betalte spisepause er en del af vores overenskomst. Det er et vigtigt krav, ikke mindst fordi afskaffelsen af den kan bruges som argument for en 7%’s besparelse på lønbudgetterne.

Og vi står sammen om lærernes ret til at indgå aftale om arbejdstid. Lov 409 skal erstattes af en aftale. Vi beder ikke om noget nyt, vi kræver blot, at de offentlige arbejdsgivere respekterer spillereglerne i den danske arbejdsmarkedsmodel.

På universitetsområdet har vi stillet krav om forhøjelse af lektortillægget, fordi lektorernes løn er faldet i sammenligning med kompetencemæssigt sammenlignelige administrativt ansatte akademikere i staten, og fordi lektortillægget på universiteterne ikke reflekterer det meget lange karriereforløb, samt den formaliserede og reelle kvalifikationsudvikling der ligger inden en fastansættelse på universitetet. (se FORSKERforum 311: ”Lektorgruppens løn-efterløb”)

Vi har stillet krav ift. stress og arbejdstid. Stress og merarbejde er et stigende problem i takt med øgede krav

om besparelser, øgede krav om ekstern finansiering, øgede krav om indberetninger og afrapporteringer, mere ensretning af uddannelserne og generel driftsøkonomisk optimering. Vi halser af sted men får mindre og mindre tid til langsigtet forskning og undervisning sammen med de studerende med udgangspunkt i forskningen.

“Arbejdsgiverne vil have at folk selv skal forhandle løn lokalt, uden en tillidsrepræsentant.”

Og vi har stillet krav i forhold til deltidslærerne fordi besparelser på universiteterne også kan betyde øget, og mere skånselsløs, brug af deltidslærere.

Vi har ikke stillet krav om uopsigelighed af fastansatte universitetslærere; timelæreres ret til forudsigelighed, mindst 19 timer om ugen og retten til at lave ph.d.; fuld merarbejdsbetaling; løn der flugter den private sektor eller andre helt rimelige krav af mere vidtrækkende karakter. Vi har været meget beskedne!

Vi er beskedne på trods af tre slatne kriseoverenskomster uden egentlige lønstigninger, men med indførelse af et asymmetrisk privatlønsværn der, som en stensikker arbitragemodel, underminerer de offentlige lønninger.

I 2013 førte politikerne systematisk pressehætz mod folkeskolelærerne der blev fremstillet som overbetalte driverter. Kampagnen skulle legitimere lockouten og det efterfølgende lovindgreb hvor også

lærernes arbejdstidsaftale blev erstattet af et arbejdsgiverdekret.

Op til forhandlingerne om OK18 har vi set noget der ligner en gentagelse, med en kampagne imod hele den offentlige sektor. Vi er blevet nedgjort og løgnagtigt fremstillet som overbetalte, sammenlignet med den private sektor; og arbejdsgiverne har meddelt at de ikke anerkender, at den betalte spisepause er sikret i overenskomsten. Placeringen af moderniseringsminister Løhde ved bordenden tydeliggjorde den direkte politisk styring.

De offentlige arbejdsgivere har, med politisk ført hånd, blæst til ideologisk kamp mod den offentlige sektor, fagbevægelsen og den danske model. Dette understreges af regeringens oplæg ”Et tidssvarende lønsystem til fremtidens arbejdspladser” hvor et af hovedbudskaberne er, at løndannelsen skal gøres lokal og individuel. Folk skal forhandle selv, uden en tillidsrepræsentant. Regeringens ideologiske felttog er skadeligt for universiteterne. Vi har ikke brug for at de enkelte forskere i endnu højere grad tvinges til at navigere efter et driftsøkonomisk pendul frem for et fagligt kompas.

De problemer vi står overfor som universitetslærere kan synes væsensforskellige fra dem der er i resten af den offentlige sektor, så hvorfor skal vi stå skulder ved skulder med de andre? Det skal vi fordi, vi kun sammen har styrken til, at hævde retten til forhandlede lønninger der tager udgangspunkt i alle de helt forskelligartede virkeligheder der findes på de offentlige arbejdspladser. Uden en samlet fagbevægelse risikerer universitetslærerne, at blive skilt ud og jordet, på samme måde som folkeskolelærerne blev det i 2013.

Ekspert: Management uden faglighed

Gersing-udvalget foreslår ledelsesstyring af studienævnene, så lærere og studenter afkobles. Hvad er begrundelsen, spørger engelsk uddannelsesforsker

Uni-minister Søren Pind blev mødt af studenter-demo, da hans Gersing-udvalg skulle offentliggøre sine anbefalinger. Han smilede til deres talsmand og skyndte sig forbi: "Hav en god dag..."

"Uklart ledelsesansvar er noget hø. Derfor anbefaler vi at ændre kompetencefordelingen en smule mellem studienævnene og lederne", lød det uddramatisk fra formanden for Gersing-udvalget, **dept. chef Agnete Gersing**, da hun begrundede, hvorfor hendes udvalg foreslår afmontering af studerendes og lærernes medindflydelse på studium og kvalitetsarbejdet i studienævnene.

Forslaget mødes med vantro hos den engelske **uddannelsesforsker Terence Karran**: "Danmark ligger i forvejen meget lavt på forskningsfrihed og medbestemmelse i internationale sammenligninger – og nu står Danmark til at få endnu lavere score. Hvordan begrundes de sådan et forslag? Tror de virkelig, at det vil give mere kvalitet i uddannelserne at give mindre kollegial medbestemmelse til fagmedarbejderne på studierne? Forskning i, hvad der skaber 'kvalitet', taler imod."

Danmark langt ned i frihedsgrader

Karran lavede i 2017 en international sammenligning, hvor Danmark landede på en 24. plads ud af de 28 EU-lande. Kun Ungarn, Malta, England og Estland klarer sig dårligere. Sammenligningen var primært baseret på sikringen af forskningsfriheden i lovgivning og af forskeres rettigheder. Karran havde særligt godt blik for Danmark, for her er man alene om at have en særlov for uni'er med detaljeret og centraliseret regulering.

Men en afmontering af de ansattes medbestemmelse via studienævnene vil påvirke nogle af de 37 faktorer i Karrans

analyse negativt, fx medbestemmelse (udpegning) af interne udvalg (faktor 4) og eksistensen af udvalg med akademisk selvstyre (faktor 13-14). Hvis medbestemmelsen fjernes, vil der kun være akademiske råd tilbage, hvor de ansatte sidder med og har selvstændige beføjelser.

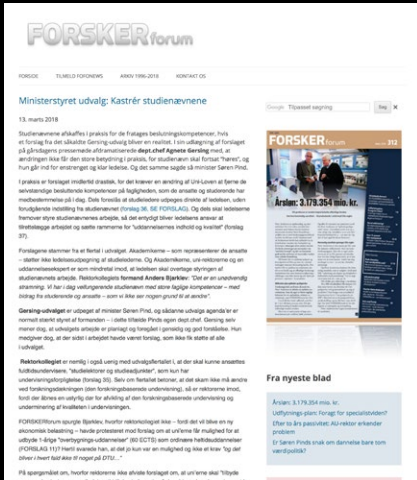
Studie: Top-uni'er har store frihedsgrader

"Tankegangen hos embedsmænd og ministre er, at ledelse og management – new public management – giver bedre kvalitet i en sektor som universitetet, og i deres optik indgår ikke, at det underminerer den akademiske frihed og den videnskabelige kreativitet", siger Karran. "Og forslaget om afmontering af kollegial deltagelse – medbestemmelse i studienævnene – er grotesk, for den taler entydigt imod, hvad der skaber kvalitet på et universitet."

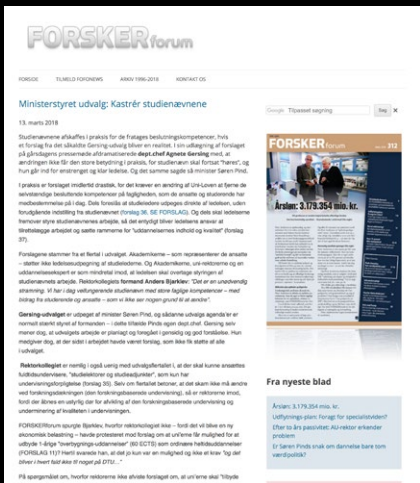
Karran henviser til et aktuelt studie, som han har afleveret til EU. Det viser, at uni'er med størst akademisk frihed – med de engelske Oxford-Cambridge i toppen – også er dem med den højeste kvalitet (målt på world rankings). "Studiets konklusion er, at økonomisk oprustning af sektoren ikke alene kan højne kvaliteten; det skal støttes af styringsstrukturer, som faciliterer akademisk frihed og en læremæssig etos, som bidrager til excellence", forklarer Karran (Se Higher Education Policy marts 2018).

jæ

– SE SIDE 12-15 –

SE SIDSTE NYT PÅ
forskeren.dk
ELLER
forskerforum.dk

SE SIDSTE NYT PÅ
forskeren.dk

ELLER
forskerforum.dk

AU-ledere i fokus?

De har været med til at styre den kontroversielle myndighedsbetjening til Miljøministeriet på landbrugspakken, NOVANA mm.

Dekan Niels Christian Nielsen.

Prodekan Kurt Nielsen.

DCE-direktør Hanne Bach.

Chefkonsulent og koordinator Poul Nordemann Jensen.

AU-forskerernes forskningsfrihed

- herunder spillerummet for dem, der laver myndighedsbetjening

Rektor Brian Bech Nielsen har nedsat en intern styregruppe, der skal lave kommissorium for undersøgelse af forskningsfrihedens tilstand på AU i kølvandet på POLITIKENs undersøgelse, der viste at hver 13. 'sektorforsker' har følt sig presset eller manipuleret.

"Det er en vigtig opgave for lederne at beskytte forskerne mod eventuelt politisk pres. Og den ledelsesopgave skal naturligvis også indgå i den interne undersøgelse. Men jeg til ikke lægge mig fast på udformningen", sagde han for en måned siden.

Arbejdsgruppen består af de fire formænd for de akademiske råd, samt tillidsmanden for det akademiske personale (Olav W. Bertelsen). Lektor og fmd. for Arts' Akademiske Råd **Merete Wiberg** er talsperson:

"Det giver god mening, at det er os, som skal lave undersøgelsen, for ledelsen skal fx ikke undersøge sig selv. Vi skal lave kommissorium – som skal godkendes af Bestyrelsen – og vi skal i samarbejde med et eksternt konsulentfirma designe en undersøgelse, som konstaterer, om der er problemer med

'forskningsfriheden' på AU. Og så skal vi kommentere den uafhængige rapport og komme med forslag til et handlingsberedskab, hvor der opstår problemer"

Kritiker: Hvor dybt skal analysen gå?

Prof. em. Heine Andersen er spændt på, om rektor vil lave en (spørgeskema-) undersøgelse blandt AU's 'sektorforskere', som har været involveret i kontroversielle relationer til Miljøministeriet? Eller om man også vil lave en analyse af samarbejdsprocesserne mellem ministeriet og AUs menige forskere?

"Hensigten er at lave en generel undersøgelse af forskningsfrihedens status. Men det er klart at 'myndighedsbetjeningen' bliver en vigtig del af undersøgelsen i lyset af de sager, der har været. Men hvordan vi vil undersøge feltet kan vi først sige noget om, når kommissoriet er færdigt og vi har engageret et eksternt konsulentfirma, der skal lave undersøgelsen", slutter Wiberg.

Kommissoriet forventes godkendt i april, hvorefter arbejdet kan gå i gang.

Årsløn på 3.179.354 kr. – er den ulovlig?

Det kører ikke godt i Statens Serum Institut og Sundhedsministeriets juridiske afdelinger, eller også prøver de bare at forhale problematiske sager:

Sundhedsministeriets jurister er tilsynsførende med om Serum-instituttet, og skal vurdere, om Serum-instituttet har forvaltet efter reglerne, når SSI-professor Peter Andersen har en hemmelig sær aftale, som giver ham en ”opfindergodtgørelse” på over to mio. årligt oveni hans ordinære millionløn. Har Serum-instituttet overtrådt sine egne regler og beløbsgrænser, lyder et spørgsmål.

Og Serum-instituttets jurister har været over en måned – langt ud over Offentlighedslovens 7. dages frist - om at give aktindsigt i, hvor meget professorens kolleger har fået i ”opfindergodtgørelse”. Foreløbig er det oplyst, at nogle har fået, og det ligger sandsynligvis i størrelsesordenen 10.-50.000 kr. Men FORSKERforum bad om, at få de eksakte beløb.

De to sager kan være relaterede, for ministeriets jurister skal måske også tage stilling til et andet legalitets-spørgsmål, nemlig om det var lovligt (i forhold til loven om tech-trans), da forskningslederen med den hemmelige sær aftale strøg hele puljen, mens hans medarbejdere måtte nøjes med peanuts?

Super-professoren henter nye millioner til SSI

Altimens FORSKERforum venter på, at Serum-instituttet og ministeriet skal besvare FORSKERforums henvendelser, har superforskeren Peter Andersen vundet konkurrencen om en stor fondsbevilling fra EU’s forskningsråd. SSI har fået 103 mio. kr. til forsøg med ny tuberkulose-vaccine.

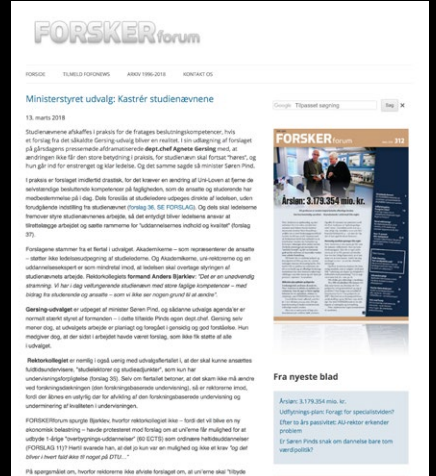
Projektet er i forlængelse af det projekt, som i 2008 banede vejen for hans sær aftale. EDCTP. Pengene skal gå til at teste en lovende tuberkulose-vaccine, som SSI har udviklet til at forhindre tuberkulosen i at bryde ud, når først man er smittet med tuberkulose-bakterien. Afprøvningen skal ske ved et stort, klinisk studie i Sydafrika og Tanzania. Forsøget ledes af SSI og sker i samarbejde med syv anerkendte forskningsinstitutioner fra Italien, Tanzania og Sydafrika.

SSI’s ansøgning til EU’s forskningsfond var i konkurrence med 188 andre fra 22 lande. SSI’s projekt blev udvalgt sammen med to andre projekter. De 103 millioner kroner finansierer hele projektet, så hverken SSI eller nogle af de øvrige institutioner skal skyde yderligere penge i det.

Hos SSI har man store forventninger til vaccinen, siger Peter Andersen i SSI’s pressemeddelelse (16. marts):

”Vi glæder os derfor over at kunne bidrage i den globale kamp mod tuberkulose”.

jø

Lockout-kaos – fanger

Moderniseringsstyrelsen udmeldte 9. marts en liste over, hvem der skal lockout'es. Men med uklare kriterier og uden logik

Der er rod i Moderniseringsstyrelsens udmelding: Medicinal-forskning går fri mens husdyr-passere på AU er lock-out'et, så deres dyr risikerer aflivning

På DTU er 12 institutter undtaget. At de tekniske akademiske uddannelser er vigtige for Danmarks vækst og erhvervsliv, er ingen i tvivl om. Men at de har tilsyneladende så vital betydning, at 12 institutter på DTU skal fritages fra lockouten med samtlige akademiske medarbejdere, kommer alligevel som en overraskelse. Selv for institutterne selv, der ikke er bekendt med, at de skal undtages lockouten.

”Vi skal også lockoutes. Vi havde godt nok to personer, vi havde udset som nødberedskab. Men det blev alligevel ikke relevant. Vi må trods alt erkende, at så uundværlige er vi alligevel ikke,” sagde Lars-Ulrik Aaen Andersen, institutdirektør på DTU Fotonik, da FORSKERforum ringede og spurgte, hvorfor instituttet sammen med 11 andre DTU-institutter var blevet undtaget lockouten.

Samme besked fik FORSKERforum fra et andet institut samt centralt fra DTU, hvor en informationsmedarbejder oplyste, at listerne over lockout-undtagede forskere og enheder ikke var endeligt afgjort, og at man ikke havde flere kommentarer.

Bordet fanger

Men listerne over, hvem der skal lockoutes, og hvem der skal undtages for lockout, er endelige. Det fastslår Moderniseringsstyrelsen i en mail.

”De bilag, der er vedlagt til Finansministeriets lockoutvarsler, kan desværre ikke ændres”, lyder det.

FORSKERforum har spurgt Moderniseringsstyrelsen, hvilke principper, der ligger bag undtagelserne af forskere, og hvorfor man har valgt at undtage store enheder som eksempelvis de 12 DTU-institutter.

”Finansministeriet har foretaget udvælgelsen af lockoutede/ikke-lockoutede på baggrund ressortministeriernes indberetninger, i dette tilfælde Uddannelses- og Forskningsministeriet. I den forbindelse kan der, som i alle andre processer, ske fejl”, lød svaret fra Moderniseringsstyrelsen.

Medicinalforskning går fri

Situationen, hvor selv institutdirektører ikke er klar over, at deres institut er undtaget lockouten, illustrerer en kaotisk situation omkring det lockout-varsel, som Moderniseringsstyrelsen udsendte marts. Og på universitetsområdet ser man store uregelmæssigheder i, hvem der er blevet undtaget i lockouten. Lige fra de mange institutter, hvor ingen er undtaget, en række institutter, hvor enkelte medarbejdere er undtaget, og så eksemplet på DTU, med 12 institutter og mange hundrede medarbejdere. Også på KU er enkelte store enheder undtaget. Det drejer sig om Institut for Immunologi og Mikrobiologi, Institut for Folkesundhedsvidenskab samt Novo Nordisk Metabolismecenteret og Center for Translational Neuromedicin.

Lock-out: Forsøgsdyr risikerer aflivning

Det kan i værste fald også blive en konsekvens af rodet, at forsøgsdyr på AU skal aflives. Instituttleder Klaus Lønne

Ingvartsen havde egentlig indstillet samtlige sine medarbejdere ved instituttets forsøgsdyrsfaciliteter til at blive undtaget lockouten. Men ingen var at finde på den liste, der kom ud 9. marts. Hvis det kommer til lockout, kan det få voldsomme konsekvenser for instituttet og ikke mindst forsøgsdyrene.

”Jeg kan slet ikke forestille mig den situation. Det vil betyde, at dyrene ikke bliver passet. I sidste konsekvens kan vi blive nødsaget til at aflive forsøgsdyr,” siger Klaus Lønne Ingvartsen.

Moderniseringsstyrelsen udvalgte på liste

Moderniseringsstyrelsen har 9. marts udvalgt, hvem der skal lockout'es på universitets- og forskningsområdet. Systemet fanger, så det er overenskomstbrud, hvis Styrelsen efterfølgende hovsa-undtager områder, som man havde glemt.

At bordet fanger fremgår af en endelig liste fra Styrelsen: ”De bilag, der er vedlagt til Finansministeriets lockoutvarsler, kan desværre ikke ændres”, oplyses til FORSKERforum.

Efterfølgende undtagelse kan kun ske igennem en særlig forhandling og accept fra Akademikerne, som paraplyforhandler for universitetsområdet. Styrelsen kan henvise til, at noget efterfølgende undtages som uopsætteligt livsvigtigt og med betydning for folks helbred og førlighed.

Dispensation kan komme på tale når det om funktioner, der er uopsætteligt livsvigtige og med betydning for folks helbred og førlighed. Altså med andre ord: Der, hvor mennesker kan komme i fare.

Akademikerne

bordet?

Forskelsbehandling skaber spild

Hvorfor er stort NOVO-center undtaget fra lock-out? Og hvorfor er der flere på naturvidenskab end på medicin? – spørger tillidsfolk

Styrelsen: "Der kan ske fejl"

FORSKERforum har spurgt Moderniseringsstyrelsen, hvorfor man ikke i listen fra 9. marts imødekom AU-husdyrforskningens ønske om at undtage dyrefaciliteterne på Institut for Husdyrvidenskab. Det svarer styrelsen ikke direkte på, ud over at man som nævnt noterer, at "der kan ske fejl". Styrelsen skriver dog, at man nu sammen med

Uddannelses- og Forskningsministeriet er i gang med at vurdere, på hvilke områder der skal optages forhandlinger med de faglige organisationer om friholdelse fra strejke og lockout. Det er nemlig sådan, at det vil kræve fagorganisationernes accept – i dette tilfælde Akademikerne (AC) – hvis Moderniseringsstyrelsen efterfølgende skal have lov at undtage yderligere områder.

Akademikerne kan holde fast på konflikt-våben

Men Akademikerne kan holde fast i, at det er overenskomstbrud, hvis Styrelsen uden accept fra modparten hovsa-undtager områder bagefter. antyder chef-konsulent i AC Jesper Meisner: AC stiller sig som udgangspunkt imødekommende over for dispensationer fra listen, "når der er tale om funktioner, der er uopsætteligt livsvigtige og med betydning for folks helbred og førlighed. Altså med andre ord: Der, hvor mennesker kan komme i fare," fortæller han.

De samme hensyn gælder dog ikke for dyr. AC har således udtaget dyrlægerne i Fødevarestyrelsen til strejke. Indenrigsminister Sofie Løhde kritiserede efterfølgende strejkeudtagelsen, blandt andet med henvisning til, at det kunne komme til at gå ud over dyrevelfærden. Men det har ikke fået AC til at kalde strejkevarslet tilbage.

Jesper Meisner oplyser endelig, at Finansministeriet ikke har henvendt sig til AC for at få undtaget Institut for Dyrevelfærds dyrefaciliteter eller andre områder på universiteterne, og han vil ikke på forhånd slå fast, hvordan AC vil stille sig, hvis der kommer en henvendelse.

Lah

På nogle institutter skal de på arbejde, mens naboinstituttet er lock-out'et – og de første står til fuld løn, mens de andre står til indtægtstab. Det er resultatet af store uregelmæssigheder i måden, som Moderniseringsstyrelsen har udvalgt på. Og det skaber stor irritation blandt universitets medarbejdere, fortæller **fællestillidsrepræsentant på KU-Sund Ander Hay-Schmidt**.

"Man ved ikke, hvad der er op eller ned. Nogle områder er helt fritaget, andre er ikke. Der er både institutter og centre, der er helt fritaget. Og så er der nogle institutter, der har valgt at følge gældende praksis: at et nødberedskab er et nødberedskab," fortæller han.

På KU er samtlige akademiske medarbejdere på Institut for Immunologi og Mikrobiologi og Institut for Folkesundhedsvidenskab samt på Novo Nordisk Metabolismecenter og Center for Translational Neuromedicin undtaget. Alle fire enheder har hjemme på KU Sund. Men på andre sammenlignelige institutter og centre er ingen eller kun ganske få medarbejdere undtaget.

Delt i to lejre

Den situation skaber splid i medarbejdergruppen.

"Man er delt i to lejre. Nogle, der helt går fri, og så nogle, der helt bliver ramt. Det kan skabe meget stort internt spild, for hvis det kommer til en konflikt, er der nogle, der i princippet kommer til at betale de andres løn. Samtidig har alle lockoutede forskningsprojekter, der enten vil ligge i bero eller strande. Det kan være meget dyrt at blive lockoutet, og det er ikke afklaret, om det skal være instituttet, der dækker de tab," fortæller Anders Hay-Schmidt.

Det undrer ham, at man ikke ser et ens mønster på fakultetet og også på tværs af fakulteterne.

"Listen viser, at Sund' har temmelig mange, der er undtagede, mens Science ikke har så mange. Jeg ved ikke, hvem fakultetsledelsen har prioriteret. Jeg ved heller ikke, om der ligger en bevidst

“

Det er da slående, at der er få på Science, der er undtaget, men rigtig mange på Sund. Det kunne være rart at få begrundelserne for undtagelse frem i lyset.

Thomas Vils Pedersen

intention bag. Måske har man bare stolet på indstillingerne. Jeg vil heller ikke blande mig i, hvem de lockouter. Jeg kan bare se som konsekvens, at de splitter medarbejdergruppen, ud over at de dræner kassen og ødelægger noget forskning," siger Anders Hay-Schmidt.

Tillidsmand: Vil gerne se begrundelser

Fællestillidsmand på KU Science Thomas Vils Pedersen undrer sig også.

"Det er da slående, at der er få på Science, der er undtaget, men rigtig mange på Sund. Tilsvarende ser man også, at der er rigtig mange på DTU, der er undtaget. Hvis man undtager konkrete personer for at undgå at dyr og planter dør, har jeg fuld forståelse for det. Men hvis man undtager af andre grunde, så synes jeg det er uheldigt. Det kunne være rart at få begrundelserne frem i lyset," siger Thomas Vils Pedersen.

FORSKERforum har spurgt KU, hvorfor der er så stor forskel på, hvem der er undtaget fra lockouten, og hvilke principper man har haft for at indstille lockout-undtagelser til Forsknings- og Uddannelsesministeriet. Vicedirektør for kommunikation Jasper Steen Winkel svarer, at han ikke kan oplyse noget om KU's indstillinger, og henviser til Moderniseringsstyrelsen. Moderniseringsstyrelsen oplyser, at beslutningen er taget på baggrund af indstillinger fra Forsknings- og Uddannelsesministeriet.

lah

Tillidsmand: Universitetet er jo kun et arbejde

Mange forskere føler sig dobbelt ramt – både på løn og personlig karriere – af en kommende lockout. Men der er også forståelse for, at fagforeningerne skal stå fast

Mange universitetsforskere sidder i disse uger med særlige bekymring over, at en lockout ikke kun vil ramme dem på pengepungen, men også på den personlige karriere, fordi deres forskning kan blive sat tilbage.

”Det skyldes jo meget den ansættelsesform, vi har. De 60 procent af tiden skal vil bruge til undervisning og administration. Det er rimelig reguleret og skemalagt og det er til at forholde sig til. Men resten af tiden – forskningstiden – er ikke reguleret. Der kan man sige, vi er resultatansat og bliver målt på vores output. Det er en slags privat entrepreneurship, som ligger i vores ansættelse,” fortæller **Nina Javette Kofoed**, der er lektor i historie ved AU.

På de fleste arbejdspladser vil arbejdsgiveren selv blive ramt af en lockout, eksempelvis fordi man ikke kan levere den offentlige service, man har som opgave. Universiteternes økonomi vil også blive ramt af manglende undervisning og vejledning, fordi det påvirker eksamen. Men specifikt i forhold til forskningen er det uklart, hvordan og om det vil ramme andre end forskerne selv.

”Jeg er ikke sikker på, at forskningsoutputtet vil gå mærkbart ned, det er der hvor universitetets ville blive ramt af lockout som institution. Men vi vil som forskere blive ramt individuelt i af en lockout i forhold til de artikler og forskningsansøgninger, som vi har deadlines på inden for en overskuelig fremtid. Enten vil der være kontrakter og aftaler, som vi ikke kan leve op til – og det kan påvirke fremtidige forskningssamarbejder – eller også må vi efterfølgende indhente den forskningstid, som vi taber under en lockout.

RUC-forsker: Erkend at også forskningen rammes...

Forskere er kendt for at have et meget højt arbejdspeps, nogle siger endda, at interessen i arbejdet er lønnen i sig selv.

Forsker man mere for sig selv end for sin arbejdsgiver?

”Det kan man vel godt sige. Det er på forskning, vi meriterer os. Vores forskning er i høj grad båret af eget initiativ, interesse og netværk, derfor vil en lockout ramme os som enkeltpersoner,” siger Nina Javette Kofoed.

Hun fortæller, hvordan en lockout vil kunne forstyrre planlagte konferencer, arkivophold og seminarer. For hendes eget vedkommen frygter hun især, at det kan gå ud over en konference i Belfast i april, som skal begynde et vigtigt samarbejde, hun er en del af.

Men hun fortæller også, at hun i løbet af de uger, der er gået siden lockoutvarslet, er blevet mere overbevist om, at forskere også skal stå fast og medvirke i konflikten.

”Jeg kan ikke se, det kan være anderledes. Forskningen er en del af vores ansættelse, det må vi erkende, og så må forskningen blive ramt. Faktisk er sikringen af vores forskningstid et af de krav, der er stillet ved overenskomstforhandlingerne. Og det er væsentligt at få med.”

“

Hvis ikke vi kæmper for de kollektive aftaler, så kan vi se rundt i Europa på, hvordan prekariatet breder sig på universiteterne.

Tillidsrep. Hanne Jørndrup

Strejke og lockout – sig nej til pressen

På RUC møder lektor og **tillidsrepræsentant Hanne Jørndrup** mange af de bekymringer, Nina Javette Kofoed fortæller om.

”Vi går jo så meget op i vores jobs, og forskningen er det, vi kerer om at få lov til at lave. Derfor tænker nogen, om de så virkelig også lade være at forske under lockouten. Dertil må jeg jo bare sige: Ja, for du vil jo for helvede gerne have penge for din forskningstid også,” fortæller Hanne Jørndrup.

Fra kolleger hører hun også bekymringer om konferencer, skriveophold og deadlines på ting, man skal have færdigt, som kan blive forstyrret og gå i vasken.

”Sådan noget som forskningsformidling. Man må jo heller ikke udtale sig til journalister og tv-programmer, for det er også en del af vores arbejde og vores forpligtelser. Jeg vil i hvert fald ikke råde mine medlemmer til at gøre det. For hvis du pludselig sidder i tv og taler, er det meget tydeligt, at du bryder lockouten.”

Kolleger og samtidig konkurrenter

Nogle steder har man kolleger, som ikke er medlem af fagforeningerne, organiseret under Akademikerne (som er forhandlingsparaplyen, hvor også DMs og DJØFs universitetslærere er med). Nogle kalder dem strejkebrydere, fordi de går på arbejde, får deres fulde løn og måske høster frugterne af, at deres kolleger strejker.

Men der kan også være kolleger, som føler sig fristet til at liste sig til at lave noget arbejde, selv om der er strejke eller lockout.

Er det usolidarisk at bryde lockouten?

”Det vil jeg synes. Men det er rigtig svært, for selv om vi er kolleger er vi jo også lidt konkurrenter: Hvem er den næste, der bliver professor, hvem får dit og dat? Som en af mine kolleger sagde: nogle gange ser kollegerne forskning som et kald, de tilfældigvis får løn for. Men det, de må forstå under den her konflikt er, at selv om vi synes, det er vores person og vi bruger vores fritid til forskning, så er vores grundindstilling til arbejdsmarkedet, at vi er lønmodtagere. Og hvis ikke vi kæmper for de kollektive aftaler, så kan vi se rundt i Europa på, hvordan prekariatet breder sig på universiteterne,” siger Hanne Jørndrup.

Aftale er grundpræmis

Selv om forskere ikke altid føler sig som lønmodtagere, har Jørndrup oplevet en spirende faglig gejst hos kollegerne, siden konflikten blev varslet.

”Der er lidt en vækkelse blandt kollegerne. Jeg kan se, vi har mange kolleger, der har skyndt sig at melde sig i en fagforening, for når det presser på, kan de godt se, er de kollektive aftaler er en grundpræmis for, at vi har det arbejdsliv, vi har.”

Der kan være ansatte, som er medlem af fagforeninger uden overenskomst (fx Dansk Journalistforbund (DJ)), og som ikke er lockout-ramt.

”De har fundet ud af, at de ufrivilligt bliver strejkebrydere, fordi de ikke er organiseret det rigtige sted. På den måde skaber det nogle erkendelsesmæssige bivirkninger, der er meget sunde: Vi er ikke universitetet, det er bare det sted, vi arbejder.”

Forskere i udlandet skal hjem

Universiteterne har pligt til at hente deres ansatte hjem, hvis lockouten træder i kraft.

Men hverken KU eller AU har planer for, hvordan og hvornår, de vil gøre det

Arbejdsgiverne skal sørge for straks at få medarbejdere hjem fra udlandet, hvis der bliver lockout, fastslår DM.

En lang række danske forskere, der er på forskningsophold i udlandet, står i en meget usikker situation i forbindelse med den varslede lockout.

De advarer **chefkonsulent Lotte Espenhain Møller** fra DM om.

”Hvis forskere i udlandet bliver lockoutet, bliver de formelt også opsagt. Dermed mister de i mange tilfælde grundlaget for deres opholdstilladelse og for deres erhvervsforsikring. Og at lade dem blive i udlandet uden forsikringsdækning vil være dybt uansvarligt. Derfor er det arbejdsgiverens pligt, at sørge for, at de kommer hjem,” siger hun.

Opholdsgrundlag forsvinder

Hun nævner som eksempel forskere på ophold i USA. Her er hospitalsindlæggelser særdeles dyre, og skulle man for eksempel brække et ben, kan det blive en meget kostbar affære.

Og selv om ens leder vælger at garantere eventuelle uforudsete udgifter, er det ikke sikkert, det kan bruges til noget.

”Så vil vedkommende risikere at komme i problemer med Rigsrevisionen, der vil spørge: hvor finder du hjemmel til at bruge offentlige midler på en person, der ikke er ansat?” siger Lotte Møller.

Ud over forsikringsspørgsmålet er det som nævnt også det formelle opholdsgrundlag, der kan bortfalder, når man ikke er ansat længere. Og det skal man heller ikke spøge med.

”Hvis du skulle blive dømt for at overtræde forudsætninger for opholdstilladelsen i USA, er det rigtig mange år, du ikke ville kunne komme ind i landet.”

AC-fællestillidsmand: Bekymrede kolleger Fællestillidsmand på AU Olav W. Bertelsen har fået adskillige bekymrede henvendelser fra kolleger i udlandet.

”Folk er reelt bekymrede. For dem er det jo et kæmpe stort problem, særligt hvis de har flyttet hele familien med. Det ville jeg også være,” siger han.

Han kan imidlertid ikke give nogle præcise svar på, hvad der vil ske. For det kan han ikke selv få.

”Jeg har skrevet til ledelsen gennem HR-systemet et par gange. Her i weekenden skrev jeg så til ledelsen at det er helt utilfredsstillende at der ikke er en løsning. Problemet er jo, at det bliver rasende dyrt. Og folk vil også stille helt berettigede krav om, at universiteterne skal betale for at få familierne med hjem. Dertil kommer, at når folk kommer hjem, har de måske ikke

noget sted at bo,” siger Olav W. Bertelsen.

Han mener, det er en stor fejl, at man ikke systematisk har bedt om at få alle forskere på udlandsophold undtaget af lockouten.

”Jeg tror, det er noget, man har glemt. Der har været en opmærksomhed på at undtage ph.d.-studerende, der er i udlandet, men så har Moderniseringsstyrelsen ikke tænkt problematikken videre.”

’Bring ‘em home?’

FORSKERforum har spurgt KU, om man har nogen plan for at bringe sine udstationerede forskere hjem i tilfælde af en lockout.

”Vi er ved at afklare hvad vi skal gøre i denne og mange andre situationer. Det gør vi med ministeriet så alle universiteter gør det samme,” oplyser vicedirektør for kommunikation Jasper Steen Winkel.

Nogenlunde samme melding kommer fra AU:

”Vi er i dialog med Moderniseringsstyrelsen om konsekvenserne, og afventer svar på forholdene for udstationerede,” skriver HR-vicedirektør Anne Benkh.

lah

Er Søren Pinds snak om 'dan

FORSKERforum fik 20 minutters interview med Pind, hvor han svarer for sig.

”Nåe, var dine spørgsmål kritiske nok...”, spørger Søren Pind drillende, da FORSKERforums *kritiske* reporter er færdig med at interviewe ham.

Spørgsmålet er en rollemarkering, for Pind opfatter sin rolle som politiker med meninger og journalistens som en, der gerne må passe sit arbejde med kritiske spørgsmål. Hans rolleopfattelse som professionel politiker med egen dagsorden markeres af, at han sidder der alene, uden bisiddende embedsmand.

Og han får også markeret rolleopfattelse i selve interviewet: ”Jeg har en meget liberal tilgang til, hvordan samspillet foregår mellem aktørerne: Nogle kan sige, at der er politik i at nedsætte et udvalg som fx ’Udvalget til bedre universitetsuddannelser’. Men sådan er politik. Regeringen nedsætter et rådgivende udvalg, og så er det altså regeringen – ikke udvalget eller embedsmænd – som samler trådene i en samlet politik. I den forstand har jeg ikke noget imod at blive anklaget for at bedrive politik, for jeg er jo politiker”, forklarer han.

”Jeg mener, at politikeres markeringer faktisk betyder noget, når de taler og laver politik, og hvad ministre sætter deres embedsmænd til. Så når jeg taler om ’dannelse’ i det offentlige rum, så er det, fordi jeg mener, at italesættelse og ord betyder noget. Det skal bane vejen for konkrete forandringer. Da jeg startede som uddannelsesminister var der ikke meget ’dannelse’ på agendaen, nu er der et uddannelsesudspil, hvor der står noget om ’ånd’! Det er årtier siden, at det sidst er sket.”

Tom værdipolitik?

Interviewet er kommet i stand, fordi FORSKERforum har spurgt, om Pinds snak om ”dannelse” og ”filosofikum” bare er tom værdipolitik: Han har siden sin tiltrædelse i nov. 2016 har haft ca. 16 pressemeddelelser med temaet dannelse (ministeriets hjemmeside), og han har været omtalt sammen med udtrykket

“

Udfordringen er – ud fra et efterspørgsels-synspunkt – at der er brug for flere med naturvidenskabeligt-tekniske kompetencer. Så øvelsen består i at bevare de stærke humanistiske fagmiljøer, men drosle ned på antallet af kandidater.

Søren Pind

”dannelse” i 325 artikler i medierne (INFOMEDIA).

Men bortset fra de ideelle erklæringer har Søren Pind ingen KONKRETE lov-initiativer, anbefalinger, redskaber eller bevillinger til uni-ledelserne om, hvordan de skal indføre mere dannelse ind i uddannelserne/studierne.

”Dannelse” indgår ikke i den nye bevillingsmodel. Og det indgik heller ikke i kommissoriet for det såkaldte Gersing-udvalg – ”Udvalget til bedre universitetsuddannelser”.

Derfor ser det ud, som om Gersing-udvalgets anbefalinger om hurtigere gennemførelse, mere jobrelevans m.m. nærmest modarbejder flere dannelseselementer i studierne.

Humaniora skal neddrosles

Til pressemødet om offentliggørelse af rapporten fra Gersing-udvalget (udvalget vedrørende bedre uni-uddannelser) sagde Pind, at der ikke er grund til at lægge skjul på, at humaniora skal ”neddrosles”.

Er neddroslingen ikke i modstrid med ministerens promovning af ”dannelse” og ”filosofikum”, for han er vel enig i, at humaniora faktisk er kernen i dannelse?

”Jo, jeg er helt enig i, at humaniora er kernen i dannelse. I moderne virkelighed er computerforståelse og data sprog, som det er nødvendigt at mestre. På samme måde er humaniora kernen i ’dannelse’.

Men jeg vil gerne have mig frabedt beskyldninger om, at jeg deltager i humaniora-bashing, for hvem kan forestille

sig et dannelsesprojekt uden filosofi, historie, menneskelig forståelse osv. Men udfordringen er – ud fra et efterspørgsels-synspunkt – at der er brug for flere med naturvidenskabeligt-tekniske kompetencer. Så øvelsen består i at bevare de stærke humanistiske fagmiljøer, men drosle ned på antallet af kandidater.

Men lad os nu sige, at om 5-6 år, så vender efterspørgslen på de humanistiske kompetencer. Så må det justeres. I vores politik har vi jo givet uni-ledelserne incitament og bevillinger til selv at prioritere, så man opretholder fagberedskabet på humaniora”.

Gersing-udvalget uden ’dannelse’?

Mange studieledere bifalder ideelt set Pinds dannelses-ideer, men spørger: Hvordan kan ’dannelse’ proppes ind i studierne, når ministerens Gersing-udvalg peger på, at det ’unytigt’ – det som ikke fører til hurtig gennemførelse eller til job – skal ud af studierne?

”Altså, din fortolkning af, hvad Universitetsudvalget siger, må du have for dig selv. Og udvalgets kommissorium var bevidst udformet til at handle om, hvordan uddannelsernes kvalitet kan forbedres og de skulle ikke have faktoren ’dannelse’

Søren Pind 2017: Dan

Risikerer Søren Pind ikke at lide samme skæbne som Esben Lunde: At eftertiden vil konstatere, at Pind lavede en ’værdipolitisk’ markering om dannelse og filosofikum, uden at der egentlig skete noget som helst?

”Jeg vil ikke kommentere på min forgængers gerninger”, svarer Søren Pind. ”Men jeg regner da absolut med at komme med konkrete initiativer, hvad angår dannelsesaspektet og filosofikum.

’nelse’ bare tom værdipolitik?

INTERVIEW

med. De har lavet en delredegørelse.

Og så vil jeg sige, at der er lavet en ny bevillingsmodel, som bløder op på optag m.m., og som giver lederne større handlerum. Så når der tales om hurtig gennemførelse og jobrelevans, så er det jo ud fra en blind produktionsmekanisme.

Jeg vil bare sige, at i mit konkrete politiske slutprodukt kommer dannelse/’filosofikum’ til at indgå”.

Uforpligtende inspirationsgruppe?

Søren Pind nedsatte i november en inspirationsgruppe om pædagogikum, der skal ”se på, hvordan et nyt filosofikum på universiteterne kan indføres”. Kommis-soriet er uforpligtende, for det skal ikke forberede lovgivning, og der var heller ikke et link til ”Udvalget til bedre universitetsuddannelser”.

Ligner inspirationsgruppen ikke mest en akademisk øvelse?

”Det er skam velgennemtænkt, at de fik deres egen selvstændige platform. I stedet for, at det skulle køre som et politisk drevet initiativ, har jeg bedt nogle kloge personer om gode råd. Det er klassisk lov-forberende arbejde! Jeg venter mig meget af inspirationsgruppen, og der kommer et konkret initiativ fra mig. Jeg

“

Nu er vi jo ikke så langt, men jo, der er da noget, som skal væk, når der skal indføres en slags ’filosofikum’ i studierne. Man kan ikke bare lægge noget ovenpå.

Og det er da mig som overordnet minister, der skal beslutte, hvad der skal væk. Måske ikke konkret i de enkelte studieplaner.

Søren Pind

forventer, at gruppens dannelses-koncept ideelt set skal gennemsyre alt, hvad vi gør på uni’erne.

Humaniora som fjendebillede?

Bidrager ministeren ikke til at skabe et fjendebillede af humaniora, når han taler for neddrogning: som om det er humanioras skyld, at der er for få med de ønskede teknisk/naturvidenskabelige eller praktiske uddannelser?

”Det mener jeg ikke. Vi kan jo se, at de unge er begyndt at reagere med nye søgemønstre, som mere skyldes nysgerrighed med en mobiltelefon i hånden end politikernes opfordringer. Jeg slår gang på gang fast – også overfor humaniora-fjendtlige kræfter, at det er sindssygt vigtigt, for i den tid med automatisering m.m., som vi er på vej ind i, bliver der brug for at søge viden om, hvad det menneskelige er.

Neddrogning af hum-ansatte på uni’?

Neddrogning af kandidater betyder jo i praksis også en neddrogning af ansatte og dermed af beredskabet?

”Grunden til, at vi har givet institutionerne større økonomisk råderum, er jo netop, at de kan disponere, så man opret- holder beredskabet. Jeg synes jo omvendt ikke, at der skal være for mange ansatte på et fagområde. Altså det vigtige er, at der er faglige miljøer. Jeg skal ikke snakke finansministerielt om, at man kan få det tredobbelte ud af den kvarte pris. Det er slet ikke det, jeg siger.

Jeg siger det åbent: Humaniora er vigtigt. Der er sket en samfundsfor-skydning i den måde, vi taler sammen på, hvor vi alle betragtes som velfærdsstatens skaffedyr. Det skal vi bort fra. Det er en øvelse, som også er teknologisk, for vi har brug for nogle personer, der kommer med forståelse og fortolkning af dette. Vi må ikke smide barnet ud med badevandet.”

Hvad skal der ske i praksis, for noget skal vel bort i studieplanen hvis der skal skabes plads til ’dannelse’ og ’filosofikum’?

”Nu er vi jo ikke så langt, men jo, der er da noget, som skal væk, når der skal indføres en slags ’filosofikum’ i studierne. Man kan ikke bare lægge noget ovenpå. Og det er da mig som overordnet minister, der skal beslutte, hvad der skal væk. Måske ikke konkret i de enkelte studieplaner.

Men når det til konkret diskussionen af, hvad der skal væk, så må der også være et politisk ansvar i det. Jeg tror ikke, at vi skal lægge det åbent op – ’I finder selv ud af resten ude på studierne...’. Det vil i øvrigt heller ikke vække glæde i rektorkredsen, for så skal ledere tage nogle svære valg.”

I Pinds ministertid?

Og kommer Pinds dannelsesforslag så i hans ministertid – senest 17. juni 2019, hvis regeringen sidder perioden ud?

”Jeg håber da, at jeg når at fremsætte forslag i min ministertid. Ambitionen er at fremsætte forslag i foråret 2019 med indførelse af ’filosofikum’, først på uni’ og siden på de øvrige højere uddannelser. Jeg ved naturligvis endnu ikke, hvordan det skal implementeres på de enkelte studier. På Stanford – som har haft fuldstændig samme debat – har de løst det ved at indføre en model med tre obligatoriske ’dannelsesfag’, som alle skal igennem. Det er 1. skriftlig fremstilling, for i sproget ligger magten, evnen til at fremstille tanker; 2. filosofi og 3. datakundskab. Jeg tror, vores danske model vil blive bredere end det...”

jø

nelse og filosofikum

For det første er universitetsloven ikke forligsbelagt, for det andet er ideen positivt modtaget af alle politiske partier. Selvfølgelig kun indtil vi taler indhold, mere naiv er jeg jo ikke, for dannelsesbegrebet er da højpolitik. Nogle vil anklage mig for at være elitær og kræve et bredere dannelsesbegreb, og det bliver da en interessant debat”.

(Tiltrædelsesinterview med FORSKERforum januar 2017).

Ministerstyret udvalgt

Minister Søren Pind vil – med sin dept.chef som stråmand – stramme op på topstyringen:

Studienævnene afskaffes i praksis, for de fratages beslutningskompetencer, hvis de to sidste af udvalgets 37 forslag fra det såkaldte Gersing-udvalg føres ud i livet. I sin udlægning af forslaget på gårdsdagens pressemøde afdramatiserede **dept.chef Agnete Gersing**:

”Hvem det egentlig er, der har ansvaret for indholdet og kvaliteten, er uklart. Og uklart ledelsesansvar er noget hø. Derfor anbefaler vi, at det synliggøres. Fremover vil ledelsen udpege en studieleder, der har til ansvar at kvalitetssikre og tilrettelægge uddannelsen. Det betyder, at man ændrer kompetencefordelingen en smule mellem studienævnene og ledelserne.”

Det fremgik ikke af udvalgets baggrundsarbejde, at den nuværende struktur ikke fungerer i praksis, så forslaget er båret af en tankegang om, at styrket ledelse og styring er vejen til forbedringer af uddannelses-kvaliteten – og det svarer godt til, at dept.chef Gersing er kendt som hardcore økonom og embedsmand. Hensigten er at skabe en entydighed og styrke studielederens kompetencer. Styring og ansvaret for indholdet af uddannelserne og kvalitetsudvikling skal entydigt placeres hos rektor, som kan delegere til dekanen.

Minister Pind: Ideologisk enig

Forslaget bygger på en bestemt styrings-tænkning, men også en ideologisk. Ved pressemødet spurgte FORSKERforum minister Søren Pind, om afmontering af studenternes og de ansattes medindflydelse på studierne indhold ikke vil gå ud over den kvalitetssikring, som også ligger i medindflydelsen i studienævnet?

”Hvad angår studienævnene, er der ingen, der rigtig ved, hvor ansvaret er. Og der har været en ideologisk diskussion om, hvem der skal styre universiteterne, siden studenteroprøret. Og her er det altså min mening, at det skal ledelsen”, svarede **Søren Pind**.

Mens dept.chefen afdramatiserede forslaget, er det ud fra en medbestemmel-ses-tankegang en afmontering af det sidste sted – bortset fra de faglige akademiske råd – hvor de ansatte har en smule indflydelse. Det kræver da også en ændring af uni-loven at fjerne de selvstændige,

besluttende kompetencer på faglighe-den, som de ansatte og studerende har medbestemmelse på i dag. Dels foreslås det, at studieledere udpeges direkte af ledelsen uden forudgående indstilling fra studienævnet. Og dels skal ledelserne fremover styre studienævnenes arbejde, så det entydigt bliver ledelsens ansvar at tilrettelægge arbejdet og sætte rammerne for ”uddannelsernes indhold og kvalitet” (forslag 37).

Ministerstyret udvalg med bias?

Gersing-udvalget er udpeget af minister Søren Pind, og sådanne udvalgs agen-daer er normalt stærkt styret af for-manden – i dette tilfælde Pinds egen dept.chef. Da FORSKERforum bagefter spurgte minister Pind, om hans sam-mensætning af udvalget ikke er biased, og om ikke han laver politik, hvor han sætter sin egen dept.chef ind som formand, og at man vel ikke kan forvente, at dept.chef Gersing vil foreslå noget, som ikke støttes af Søren Pind – lød svaret:

”Jeg har sådan set en meget liberal tradi-tion for den slags. Når regeringen nedsætter et udvalg, så er det jo regeringen, som bagefter samler trådene og fastlægger politikken. Men det er da rigtigt nok, at der er nogle over-underordningsforhold mellem en dept.chef og en minister. Men jeg synes, udvalget har gjort et godt stykke arbejde.”

Gersing selv mener dog, at udvalgets arbejde er planlagt og foregået i gensidig og god forståelse. Hun medgiver dog, at der sidst i arbejdet havde været forslag, som ikke fik støtte af alle i udvalget. Der er nemlig mindretals-udtalelser til nogle forslag.

“ Der har været en ideologisk diskussion om, hvem der skal styre universiteterne, siden studenteroprøret. Og her er det altså min mening, at det skal ledelsen

Søren Pind

Mindretals-udtalelser fra rektorkredsen

Udvalgets forslag om studienævnene støttes af et flertal i udvalget, og flertallet bestod af dem, som ministeren person-ligt har udpeget. Akademikerne – som

37 forslag fra ministerudvalg

Oprydning i uddannelsesjunglen, væk med karakter-kvikbussen, flere erhvervskandidater og en udvidelse af retten til optagelse på kandidatuddannelser, var nogle af de 37 anbefalinger, som Gersing-udvalget afleverede til Søren Pind (V).

Dagspressen og tv var mest intere-seret i et forslag om at reducere antallet af uddannelser, ”oprydning i uddannel-sesdjunglen”.

Et forslag om en et-årig overbyg-ning som supplement til kandidatud-dannelserne fik også omtale. Denne overbygning skal give erhvervsaktive mulighed for at tage en master. For at få et arbejdsmarked for bachelorer eller andre ”skal der først være et udbud – så kommer efterspørgslen også”, som Søren Pind forklarede på pres-semødet, samtidig med at han åbent indrømmede, at der aktuelt ikke er noget arbejdsmarked for akademiske bachelorer.

Meget kontroversielt – for rekto-rerne er imod – foreslår udvalget at indføre en ny personalekategori på landets universiteter: Undervisere uden forskningsret og -pligt. Rektorerne er imod, fordi de frygter at åbne for afmontering af det særlige ved uni’erne: Den forskningsbaserede undervisning.

Fjern medindflydelse

Ledelsen skal styre studienævnenes arbejde. Lærernes og studenternes medbestemmelse fjernes

13. MARTS. Dept.chef Agnete Gersing fremlægger sit udvalgs forslag. I baggrunden hvisker minister Søren Pind og rektorformand Anders Bjarklev med hinanden

repræsenterer de ansatte – støtter fx ikke ledelsesudpegning af studielederne.

Og akademikerne, uni-rectorerne og en uddannelsesekspert, er som mindretal imod, at ledelsen skal overtage styringen af studienævnets arbejde. Rektorkollegiets formand, Anders Bjarklev: ”Det er en unødvendig stramning. Vi har i dag velfungerende studienævn med store faglige kompetencer – med bidrag fra studerende og ansatte – som vi ikke ser nogen grund til at ændre”.

Rektorkollegiet er nemlig også uenig med udvalgsflertallet i, at der skal kunne ansættes fuldtidsundervisere, ”studielektorer og studieadjunkter”, som kun har undervisningsforpligtelse (forslag 35). Selvom flertallet betoner, at det skam ikke må ændre ved forskningsdækningen (den forskningsbaserede undervisning), så er rektorerne imod, fordi der åbnes en ustyrlig dør for afvikling af den forskningsbaserede undervisning og underminering af kvaliteten i undervisningen.

Hvorfor afviste rektorkredsen ikke belastende forslag?

Mens der tilsyneladende har været stærke modsætninger på nogle af dept.chefens forslag, så har rektorkredsen støttet op om andre forslag, selv om det indlysende vil

betyde større krav og ny belastning på de ansatte.

FORSKERforum spurgte rektorformand Bjarklev, hvorfor rektorkollegiet ikke havde protesteret mod forslag om, at uni'erne får mulighed for at udbyde etårige ”overbygnings-uddannelser” (60 ECTS) som ordinære heltidsuddannelser (FORSLAG 11). Hertil svarede han, at forslaget jo kun er opstillet som en (valg-) mulighed for de enkelte uni'er og ikke et krav: ”Og det bliver i hvert fald ikke til noget på DTU”.

På spørgsmålet om, hvorfor rektorerne ikke afviste forslaget om, at uni'erne skal

”tilbyde mere undervisnings- og vejledningstid til de studerende på de uddannelser, hvor niveauet i dag er lavt” (forslag 21) – fordi det er velkendt, at det ofte er disse uddannelser, som er underfinansieret – svarede rektorformanden: ”Det blev fra starten sat som en præmis, at vi ikke måtte drøfte økonomi, og at udvalgets forslag skulle være udgiftsneutrale. Men jeg går da stærkt ud fra, at politikerne bidrager ekstra til økonomien, hvis det bliver en udfordring.”

Modsætning: Toprocentsbesparelser og alligevel nye krav?

FORSKERforum spurgte Søren Pind, hvordan det hænger sammen, at regeringen årligt kan skære to procent grønthøsterbesparelser på uni-uddannelserne, samtidig med at udvalget nu stiller nye krav, uden at tilføre ny økonomi.

Søren Pinds svar var svævende: ”Det har ikke været øvelsen her at gøre op med omprioriteringsbidraget. Man kan udlægge det, som man vil. Man kan sige, at det handler om at skære to procent pr. år. Man kan også være mere positiv og sige, at vi beder uddannelsesinstitutionerne om hvert år at blive to procent bedre til det, de gør! Jeg er helt bekendt med, at det kan stille nogle uddannelsesinstitutioner i en svær situation. Indtil videre går det. Om det kan blive ved med at gå, det ved jeg ikke. Det må vi følge løbende. Jeg ved, at der er stærke holdninger til omprioriteringsbidraget, men det har været en given ting i dette udvalgs arbejde”.

ja

Hvad er "uddannelseskvalitet"

Lektor Tina Bering Keiding lignede noget af et gidsel i det ministerudpegede Gersing-udvalget. Hun var nemlig den eneste egentlige uddannelsesekspert. Hun er ekspert i videregående uddannelsers didaktik, projekt-organiseret undervisning, uddannelseskvalitet og læringsteori.

FORSKERforum havde bedte

om interview om hendes analyse af udvalgets tilgang til og definition på "uddannelseskvalitet" samt på den meget brugte målsætning "læringsudbytte" m.m..

Lektoren lagde sig desværre med influenza, så interview'et kommer først i næste nummer.

ja

Hvorfor mindre

- lyder spørgsmålene til forkvinden for ministeren, der direkte strider mod baggrundsdata og loven

Spørgsmål:

Afmontering af lærernes medbestemmelse?

Udvalget har to forslag, som vil afmontere de studerendes og lærernes medbestemmelse. Dels skal det fremover være ledelsen (dekanen / rektor), som udpeger studieledere (det skal således ikke ske efter indstilling fra studienævnet). Og dels skal ansvaret for uddannelsernes indhold og kvalitet forankres entydigt i den enstrenge ledelse (hvor de valgte studienævn i dag har selvstændige kompetencer). Det kræver en ændring af Uni-Loven, for et af formlene med de valgte studienævn er **”at sikre de studerendes og de videnskabelige medarbejderes medbestemmelse på og medinddragelse i uddannelse og undervisning”** (Uni-Loven §18, stk. 1).

Vil Gersing medgive, at forslaget om ændring af studienævnene vil medføre afmontering af de studerendes og de ansattes medindflydelse på studiet og kvalitetsarbejdet, når studielederen udpeges og når styringen af studienævnets arbejde med uddannelsers indhold og kvalitet overdrages til dekan / rektor?

GERSING: ”Udvalget lægger vægt på, at studienævnene bevares og fortsat har en vigtig rolle. Som vi også skriver i rapporten, så har rektor i dag det formelle ansvar for uddannelseskvaliteten. Det er imidlertid de valgte studienævn, som har kompetencen til at udarbejde forslag til studieordninger, og de har også til opgave at kvalitetssikre uddannelserne. Ansvarsfordelingen mellem den enstrenge ledelse og studienævnene er uklar og udmøntes forskelligt.

Anbefalingen fra et flertal i udvalget går på at skabe et entydigt ledelsesansvar for at tilrettelægge arbejdet med og udstikke rammerne for uddannelsernes indhold og kvalitet samtidig med, at studienævnene skal spille en vigtig rolle i arbejdet med at udarbejde studieordninger, følge op på uddannelsesevalueringer og merit m.v. inden for de rammer, som ledelsen fastsætter.

Studienævnene afskaffes i praksis, for de fratages beslutningskompetencer, hvis de to sidste af udvalgets 37 forslag fra det såkaldte Gersing-udvalg føres ud i livet. Forslaget går ud på, at ændre på kompetencefordelinger: Hvor lærerne / studenterne i dag har stor indflydelse på studienævnenes arbejde med studier og kvalitet, så ledelsen – rektor, dekan og institutleder i den rækkefølge – overtage styringen i studienævnene.

Udvalgsformand og dept.chef Agnete Gersing begrundede forslaget sådan til pressemøde 13. marts:

”Hvem der egentlig har ansvaret for indholdet og kvaliteten, er uklart. Og uklart ledelsesansvar er noget hø. Derfor anbefaler vi, at ansvaret synliggøres. Fremover vil ledelsen udpege en studieleder, der har til ansvar at kvalitetssikre og tilrettelægge uddannelsen”.

Og i den efterfølgende sætning af dramatiserede hun så med en stærkt tonet underdrivelse: ”Det betyder, at man ændrer kompetencefordelingen en smule mellem studienævnene og ledelserne.”

Pr. email: Formelle svar på konkrete spørgsmål

Argumentationen – at mere ledelsesstyring giver bedre uni-uddannelser – undrede FORSKERforum, som bad om et interview og fremsendte spørgsmål til Gersing.

Dept.chefen havde imidlertid ikke tid, men svarede pr. email på spørgsmålene. Det er journalistisk utilfredsstillende, for det giver ikke mulighed for at stille opfølgende spørgsmål, hvis der ikke svares på, hvad der spørges om.

Resultatet blev da også akavet, idet FORSKERforum stillede kritiske og konkrete spørgsmål, mens Gersings svar er generelle.

Læserne kan selv dømme, om dept.chefen svarer på, hvad hun bliver spurgt om:

Uddannelsesværdi for studenten selv?

Taget på navnet skulle man tro, at ”Udvalget om Bedre Universitetsuddannelser” skulle arbejde med at gøre indholdet i selve studierne bedre.

Gersing-udvalgets kommissorium sagde at formålet var forbedring af, at universiteterne skal give **”de bedste muligheder for kundskabs-tilegnelse, og de studerende skal ansøres til selvstændighed, flid og faglig fordybelse. Dermed er fundamentet lagt for, at den nyuddannede kan bringe sine talenter i spil til gavn for både sig selv og for udviklingen af samfundet”**.

Men udvalget foretog en indsnævring i forhold til kommissoriet ved at definere et snævrere ”samfundsmæssigt perspektiv” på, hvad der karakteriserer en ”god uddannelse” – dvs. at man ser på deres værdi for samfundet (værdi = velstandsskabelse = målt på kandidaters indtægt).

Hvad med livskvalitet, som kan skabes igennem kvalitet i selve studiet ”til gavn for sig selv” (personudvikling, dannelse)? Hvor blev det af?

GERSING: ”Udvalget lægger meget vægt på, at universitetsuddannelserne har stor betydning for udviklingen af det danske samfund i bred forstand, og det fremgår flere steder i rapporten. Som udvalget beskriver på side 18, så skal universitetsuddannelserne være ”relevante for samfundet i et bredere dannelsesmæssigt perspektiv og bygge videre på den almene dannelse, de studerende har fået gennem deres ungdomsuddannelse.” Mange af de værdifulde effekter, herunder ikke mindst de ikke-økonomiske gevinster, er desværre svære at måle, men det gør dem ikke mindre vigtige.

lærermagt i studienævnene?

udvalg, for udvalget begrundet ikke forslaget, ændring fra 2011.

“

Anbefalingen om studienævn handler om, at det er vigtigt, at ledelsesansvaret for at tilrettelægge arbejdet med og udstikke rammerne for uddannelsernes indhold og kvalitet er helt klart.

dept.chef Agnete Gersing

Bevis på at studienævn ikke fungerer?

I udvalgets rapport på 450 sider er argumentet for ændringen, ”at der hersker en vis uklarhed om ansvarsfordelingen for uddannelsernes indhold og tilrettelæggelse”, dvs. mellem de valgte studienævn og studieleder på den ene side og den ansatte ledelse (instituteder, dekan og rektor). Men forslaget er tilsyneladende dept.chef Agnete Gersings forsøg på at styrke ledelsesstrengen og centraliseringen, for udvalget kan ikke finde kritik af, at arbejdsdelingen ikke fungerer i praksis. Der er godt nok knap 1/3 af studielederne, som oplever ”interne barrierer” for deres arbejde, men det er helt uklart, hvad det kan handle om (for det kan handle om u hensigtsmæssig struktur, ledelsesmæssige eller administrative barrierer).

Udvalgets begrundelse for afmontering af studienævnet er således bare en teknokratiske påvisning af, at der er ”en vis uklarhed om ansvarsfordelingen for uddannelsernes indhold og tilrettelæggelse”.

Udvalgsrapporten besværet sig ikke med at fortælle, hvem der er utilfredse med arbejdsdelingen: Hvorfor lave noget om, når få klager over, at det ikke fungerer i praksis?

GERSING: ”Udvalgets arbejde er baseret på grundige analyser og drøftelser med uddannelsesledere, undervisere og studerende. Samlet set konstaterer udvalget, at de ledelsesmæssige rammer for uddannelsernes kvalitet og indhold i dag er uklare. Et flertal i udvalget anbefaler på den baggrund, at ansvaret for uddannelsens kvalitet entydigt skal være ledelsens, og at studienævnene fortsat er meget vigtige for at inddrage medarbejdere og studerende.

Svar fra studieledere modsiger anbefalingen?

Forslaget om mere magt til ledelsen støttes ikke af spørgeskemasvar fra 155 studieledere. 1/3 oplever godt nok at der er ”interne barrierer”. Men de oplever samtidig stor forskel i, hvem der bidrager til at udvikle uddannelseskvaliteten: Den øges af studieledere og underviserne, delvis af studenterevalueringer og studienævnet, men i meget mindre grad af dekan/prodekan og slet ikke af rektor (se fig. 12.19 s. 345).

Hvorfor give mere magt over studienævnene til dekan/prodekan eller rektor, når dem der arbejder med studierne i praksis ikke oplever, at disse bidrager til at fremme kvalitetsarbejdet i praksis?

GERSING: ”Udvalget vurderer klart, at det er hensigtsmæssigt, at studienævnene, studieledere, underviserne, studerende og studenterevalueringer fortsat spiller en vigtig rolle i arbejdet med at kvalitetssikre uddannelserne. Anbefalingen om studienævn handler om, at det er vigtigt, at ledelsesansvaret for at tilrettelægge arbejdet med og udstikke

rammerne for uddannelsernes indhold og kvalitet er helt klart.

I modstrid med evaluering 2011

Afmontering af studienævnets beføjelser er en formel og reel formindskelse af studerendes og de ansattes medinddragelse, jf. Uni-Lovsændringen i 2011. I december 2009 blev en international evaluering af den danske Uni-Lov offentliggjort med en kritik af ”manglende medindflydelse” til de menige medarbejdere (med den svenske formand Agneta Bladth). Det medførte en lovrevision i februar 2011, hvorefter der skulle tildeles større *medbestemmelse* til medarbejdere og studerende i væsentlige beslutninger. Det blev pålagt bestyrelserne at lave vedtægter, som i højere grad ”sikrer en aktiv inddragelse af medarbejdere og studerende”, uden dog at den enstrengede struktur anfægtes.

Hvordan kan udvalget foreslå noget, som er i direkte modstrid med evalueringen 2009, der kritiserede manglende medindflydelse til lærere / studerende og med henstillingen i lovændringen 2011, som netop gik ud på at styrke medindflydelsen?

GERSING: ”Udvalgets opgave har været at opstille konkrete modeller for, hvordan universitetsuddannelserne kan styrkes. Det fremgår som et meget væsentligt element af anbefalingen, at udvalget mener, at studienævnene skal spille en vigtig rolle. Anbefalingen er i tråd med tidligere lovgivning.

jæ

Bias'ed minister-udvalg

BERLINGSKE kaldte det ”et ekspertudvalg”, da de dagen før offentliggjørelsen af Gersing-udvalgets anbefalinger kunne offentliggøre nogle centrale forslag, som ministeriet gerne ville promovere, fx at antallet af uddannelser skal reduceres.

Om det var et ekspertudvalg kan diskuteres. Ministerudvalg var måske en mere korrekt beskrivelse: Gersing-udvalget er udpeget af minister Søren Pind, som havde håndplukket enkeltpersoner og så var der to repræsentanter for arbejdsgivere og to fra rektorkredsen samt bare en enkelt uddannelsesekspert (Tina Keiding). Det magtfulde Finansministerium sad også med, samt ikke mindst Pinds egen

dept.chef samt en anden topembedsmand fra Uni-ministeriet.

Men det er en kendt sag i politologi, at sådanne udvalgs agendaer er stærkt styret af formanden; i dette tilfælde var Gersing, støttet af et sekretariat bestående af hendes egne embedsmænd. Skeptikere vil sige, at udvalget var bias'ed sammensat, for kan man forestille sig en dept.chef, som kommer med en redegørelse, der ikke passer i ministerens kram?

Hvem har designet forslaget: Er det i virkeligheden dept.chef Gersings instrumentelle npm-tankegang, som ligger bag forslaget: Hvis bare man styrker ledelsen, så bliver alt bedre...?

GERSING: - intet svar -

Kontroversiel miljørapport udsat

NOVANA-rapporten med data på kvælstof-forureningen 2016 bliver offentliggjort 'ultimo april'. Men den bliver en fuser, for fejlanalyser gør sammenligning umulig.

Det kan være en bombe under den kontroversielle miljøminister Esben Lunde Larsen: NOVANA-rapporten for vandmiljøets tilstand 2016 var ventet med spænding, men nu bliver den en fuser, for der er konstateret fejl i data, og usikkerhed om validiteten vil blive stor.

For miljøminister Esben Lunde Larsen er det en gave fra himlen, for data kunne udløse Gyllegate.2, hvis der blev påvist alarmerende kvælstofudledninger i Landbrugspakkens første år, 2016.

Nu udsættes det mulige stormvejr for ministeren, og han har allerede varslet, at han tidligst vil tage data alvorligt, når NOVANA-2016 offentliggøres (december 2018). Problematisk data bliver således først offentliggjort kort tid inden folketingsvalget i 2019, og så kan Esben Lunde være uden ansvar.

Forurening kan ikke sammenlignes over årene

NOVANA-rapporten for vandmiljøets tilstand 2016 kunne give en indikation på, i hvor høj grad Landbrugspakken påvirkede miljøet, for 2016 var det første år, hvor landmændene fik plads til at udlede mere kvælstof på markerne – og hvor det uforbrugte kvælstof blev ledt ud i vandmiljøet og blev til forurening.

NOVANA-rapporten skulle egentlig være kommet i december, men blev så udskudt i et halvt år, fordi AU's forskere opdagede, at der var fejl i analyser fra ALS-konsulenterne. Og for nogle måneder siden opdagede AU-forskerne så, at der også var fejl i Eurofins-analyser fra 2010-16.

NOVANAs interessante måldata på Landbrugspakken handler især om kvælstof-udledningen korrigeret for ekstra regnvejr (såkaldt afstrømningskorrigerede data, SE GRAFIK), som FORSKERforum tidligere har skrevet om. I denne figur har man kunnet følge, hvordan kvælstofforureningen af det danske vandmiljø faldt indtil 2013. Men herfra steg den 2013-15.

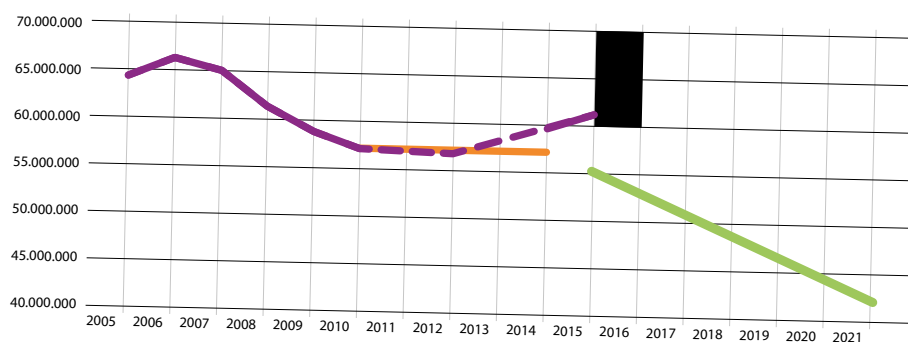
Og det spændende ville så være, om stigningen fortsatte i 2016, og om der skete en ekstraordinær stigning?

Problem: Årene 2010-14 med fejldata

Men NOVANA-2016 bliver sandsynligvis udgivet kun med data for

GRAFIK

- 1) Kvælstofudledning korrigeret for ekstra regnvejr 2005-15 (Afstrømningsnormaliserede data, korrigeret for årsafstrømning)
- 2) Landbrugspakkens gennemsnitsnorm 2010-14
- 3) EU's målnorm

NOVANA-2016 skulle være den første målestok på miljøpåvirkningen fra Landbrugspakken, som gav landmændene ret til at sprede mere kvælstof i netop 2016. Den skulle være offentliggjort i december, men blev forsinket fem måneder med henvisning til fejldata (det mørkelagte felt). Og nu er der dukket endnu flere fejldata op, så data 2010-2014 er annullerede (stiplet).

kvælstof-udledning (afstrømningsnormaliseret) for de to år 2015-16, hvor AU står inde for tallene. Men årene 2010-14 vil være skraveret som en markering af, at de hidtidige data er annulleret, fordi AU-forskerne endnu ikke har fundet en genopretnings-metode på de fejlagtige data.

Seniorforsker Søren E. Larsen:

”NOVANA-2016 rapporten offentliggøres sidst i april. I rapporteringen vil der blive taget forbehold for, at data i perioden 2010-2014 muligvis er fejlbehæftede. Der er behov for yderligere analyser, før data fra 2010-2014 kan genoprettes og gøres sammenlignelig med data før og efter”.

Miljøminister Esben Lunde Larsens kommentar har været, at valide data først vil findes om et år: ”Miljøstyrelsen har oplyst mig, at det efter deres vurdering vil tage et helt år at foretage yderligere analyser og udarbejde eventuelle korrektionsfaktorer for historisk data”.

Det betyder, at NOVANA-2016 ikke vil komme med valide data, som kan sammenlignes over årene, og som Landbrugspakken derfor ikke kan måles på.

Ministeren har også varslet sagsanlæg mod konsulentfirmaet.

Landbrugspakken på forkerte forudsætninger?

AU vurderer, at analyser fra Eurofins for perioden 2010-2014 muligvis har været fejlagtige og ført til en utilstrækkelig opregning af totalt udledt kvælstof. Notater fra AU-DCE's vandforskere anslår, at tilførslen af kvælstof til havet har været undervurderet med op mod syv procent. Den samlede kvælstofkoncentration i havet kan være undervurderet med op mod 13 procent. Landbrugspakken er altså skruet sammen på forkerte forudsætninger, fordi vandmiljøets tilstand reelt har været ringere, end der gås ud fra i Landbrugspakken.

”Jeg skal ikke udtale mig om de politiske aspekter, men vores analyser tyder med stor sandsynlighed på, at kvælstofværdierne i 2010-2014 forud har været for lave i forhold til den reelle udledning”, siger Søren E. Larsen.

Seniorforskeren vil ikke sætte dato på, hvornår AU-DCE har analyseret fejlanalyserne, og hvornår man så i samarbejde med Miljøstyrelsen kan lægge sig fast på (nye) standarder på området.

Miljøforskning og miljøpolitik: Et minefelt

Kvælstof-forsker Bjørn Molt Petersen skabte kontrovers. Han kritiserede AU's miljøforskere.

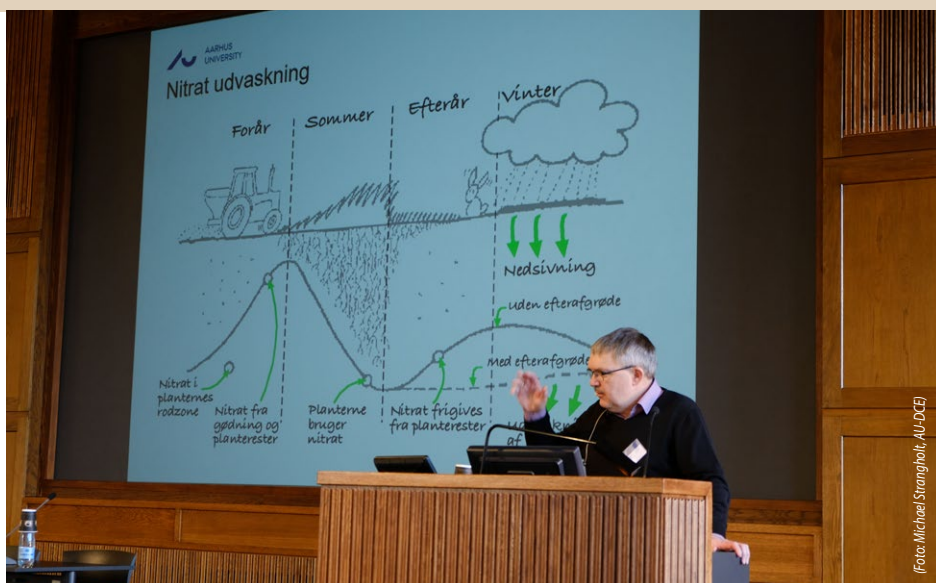
Hvordan oplever han balladen og debattmiljøet?

INTERVIEW

”Kvælstof-spørgsmålet er et forskningsmæssigt og politisk minefelt. I gamle dage sagde man, at togdriften og kønsdriften kunne få følelserne i kog, men jeg vil godt tilføje, at det kan kvælstof også”, siger **kvælstof-ekspert Bjørn Molt Petersen** efter at han har været i kontrovers med sine gamle kolleger i AU's miljøforskning.

”AU havde for eksempel arrangeret en workshop den 1. maj, hvor jeg var en af mange oplægsholdere. Det skulle angiveligt være en åben faglig drøftelse. Men den forandrede ikke noget, så nogen må være interesserede i, at der ikke skal være debat! Miljøspørgsmålet er blevet så betændt, at det er ramt af den post-faktuelle bølge, hvor det ikke længere er interessant, hvad der er fakta, men hvem der har magten til at få ret! For en halv-gammel forsker er det en hård erkendelse”, siger han.

”Hvis myndighedsbetjeningen skal styres efter den logik, så er der grund til bekymring for det oplyste demokrati. Et er, at AU ikke vil debattere fagligt relevant kritik. Noget andet er, at de optræder som en konsensus-forsamling, hvor jeg ved, at der er folk internt, der er enige med mig. Og den slags konsensus er bekymrende: Når der ikke er plads til uenighed. For vi ved jo alle, at hvis man sætter en håndfuld akademikere sammen, og de ikke

1. MARTS. Professor Jørgen E. Olesen fik meget taletid på AUs workshop, som delvis var fremprovokeret af Bjørn Molt's kritik. Molt selv er oplevede at AU undveg at gå i faglig debat om hans kritik – og det har Jørgen E. Olesen ingen kommentarer til

begynder at skændes, så er der noget galt.”

Kritik af AU's myndighedsbetjening

Bjørn Molt Petersen er biolog med sit eget private konsulentfirma. Finansieret af Naturfredningsforeningen lavede han et notat, som – efter omtale i BERLINGSKE – skabte furore om AU-kvælstof-forskningens baggrundsmateriale til den kontroversielle Landbrugspakke.

”Det er da højst betænkeligt, at en

uvalideret model danner grundlag for en så væsentlig lovgivning. AU's nye beregningsmetode var højst problematisk, fordi forudsætningen blev, at der kun anslås 18 pct.s udvaskning og ikke 30 pct., som forskningen hidtil var gået ud fra. De 18 pct. blev legitimation for Landbrugspakken, som dermed gled lettere igennem Folketinget”, forklarer han.

AU-forskerne vil ikke i faglig debat

Som en udløber af Molt-turbulensen arrangerede AU-DCE's kvælstof- og vandforskere en workshop den 1. marts. Her skulle AU's forskere begrunde deres model, og der ville blive mulighed for en dybere faglig diskussion af beregninger af landbrugets kvælstofudvaskning. Men sådan blev det ikke, lyder det fra Molt.

”Jeg håbede da på en redelig faglig debat, men det blev en flad fornemmelse. I mit indlæg satsede jeg især på at fremhæve det uholdbare i deres lineære marginal-udvaskning (fordi udvaskningen vokser relativt, når der udvaskes over et vist punkt). Men min kritik og mit indlægs pointer blev ikke debatteret. Ikke et eneste kritikpunkt blev forsøgt imødegået. De undveg aktivt en debat, og hele setuppet med 11 oplæg lagde jo heller ikke op til det.”

– SE INTERVIEW PÅ NÆSTE SIDE–

Landbrugspakken – kontrafaktisk set

Forudsætningerne bag landbrugspakken havde været anderledes, hvis AU havde holdt sig til normal videnskabelig praksis, mener Bjørn Molt Petersen. Og derfor havde det politiske forløb muligvis også været et helt andet:

”Ses der kontra-faktisk på sagen – dvs. hvad var der sket, hvis... – så det ikke var 18 pct., men 30 pct., som havde været beslutningsgrundlaget, så var kvælstofudvaskningen blevet fremstillet som meget større. Dermed var Landbrugspakken næppe kommet igennem Folketinget uden begrænsninger i gødninge-mængden eller

pålæg om en langt større forebyggende indsats.”

Molt påstår ikke, at det ”kontrafaktiske” forløb er nærmere virkeligheden:

”Altså: Det er vigtigt at slå fast, at jeg IKKE siger, at Landbrugspakken forudsætninger var forkerte. Jeg påpeger bare, at fremstillingen af AU's NLES4-model som mere valid end den gamle NLES3-model simpelthen er ukorrekt. Der er ikke forskningsmæssigt belæg for den nye model – og det er meget problematisk, at den bruges som politisk legitimation for en vigtig miljø-lov”.

Kvælstofforsker: Fa

Bjørn Molt Petersen kritiserede AU's miljø-metoder bag Landbrugspakken for dårlig faglig

Bjørn Molt Petersen undrer sig, for han mener selv, at han har lavet en fagligt solid rapport om beregningerne bag Landbrugspakken, hvor han kritiserede AU-forskernes metode. Og nu vil de ikke i reel faglig debat.

”Tvisten om metoden burde rettelig vurderes af en (international) uvildig tredjepart, som ikke er mig eller Aarhus-forskerne. Det ærgrer mig, at der ikke er uafhængige statistikere eller andre, som går ind i problematikken, for de ville hurtigt komme frem til det samme, som min analyse viser”, siger Molt.

”Men jeg ved jo, at kvælstof og landbruget er politisk meget sensitivt. Men som det er forløbet, hvor usikre beregningsmetoder bruges til at legitimere Landbrugspakken, så er det demokratisk betænkeligt, at politiske beslutninger tages på sådan et grundlag. Det har ærligt talt rystet mig”.

Molt-rapporten

I Bjørn Molts rapport ”Analyse af forudsætninger for Landbrugspakken” (finansieret og udgivet af Naturfredningsforeningen) gennemgås centrale dele af de beregninger, som Aarhus Universitet udførte i 2015 som fagligt grundlag for ”Landbrugspakken” (aftalt december 2015 og vedtaget februar 2016).

Centralt stod den nye regnemodel NLES4, der blev anvendt til at estimere merudvaskningen fra den øgede gødskning, som Landbrugspakken tillod. Molts notat fra 27. nov. 2017 kritiserede væsentlige mangler i AU's beregninger. Først medgav AU-forskere – herunder professor Jørgen E. Olesen – at Molts pointer var rigtige. Men bare to dage efter fremlagde Aarhus Universitet en redegørelse, der forsvarede deres metodevalg.

Molt oplever imidlertid, at AU's miljøforskere ikke vil debat og dermed ikke tilbageviser hans fire hovedpointer.

Uviljen til reel debat om det kontroversielle emne ryster ham også. Han oplever at stå relativt alene, for det danske forskningsmiljø er lille, og det er vigtigt at positionere sig det rigtige sted. Men i kulissen har han fået mange sympatitilkendegivelser fra forskere, så han er overbevist om at være på rette spor.

Kritiserede sine gamle AU-kolleger

Bjørn Molt Petersen har undersøgt Landbrugspakken i et halvt år med økonomisk støtte fra en af pakkens største kritikere, Danmarks Naturfredningsforening. Han er uddannet cand.scient. i biologi og ph.d. fra Aarhus Universitet. Og han har årtiers erfaring i at lave beregningsmodeller med kulstof og kvælstof som forsker og senere lektor på AU's DCA (tidl. Statens Planteavlsvforsøg). Så mange af dem, han nu er i debat med om ”tilbagerulningsnotatet”, er hans gamle kolleger. Han er nu selvstændig konsulent.

”Jeg er ekspert i biologiske regnemodeller. Senest har jeg har fx hjulpet med at lave analyser til den amerikanske medicinal- og fødevarerkontrol, FDA, som har strenge regler, og her lærer man noget om, hvad stringent validering betyder, for de stiller meget høje krav til dokumentation og troværdighed. Og det er helt berettiget, når det handler om sundhed og helbred, eller som her miljø. Det ved mine tidligere kolleger jo godt, og jeg forstår ikke deres mangel på anvendelse af standardiserede testmetoder i denne sag”.

Balladen i november: Molt-rapporten

BERLINGSKE præsenterede i november en rapport fra kvælstof-eksperten Bjørn Molt Petersen. Det skabte stor turbulens, for rapporten konkluderede, at den omstridte lov om Landbrugspakken byggede på ukomplette faglige regnemodeller og manglede kvalitetssikring. AU havde på et fagligt mangelfuldt grundlag præsenteret en ny beregningsmodel for marginaludvaskning (overskydende kvælstof), som pludselig sænkede til 18 pct. i stedet for tidligere modelleres 30 pct. Det nedsatte miljøbelastningen og gjorde det lettere at få den omstridte lov vedtaget i 2016.

Molt påpeger, at AU's forskere leverede en central del af beslutningsgrundlaget

bag Landbrugspakken. AU-forskerne lancerede i den betændte fase op til lovens behandling et modelskifte på måling af kvælstofudvaskningen fra NLES3 til NLES4 (”tilbagerulnings-notatet”). Med modelskiftet blev den beregnede ”marginaludvaskning” (af ubrugt kvælstof) pludselig nedsat til 18 pct. i stedet for tidligere antagelser om 30 pct. Dermed fik Landbrugspakken legitimation for, at landbruget fik ret til at bruge mere kvælstof.

”AU's forskere foretog ikke analyser af forskellen, så årsagen er ukendt. Dermed er der ikke forskningsmæssigt belæg for at hævde, at den nye NLES-model har mere korrekt marginaludvaskning end den gamle”, forklarer han.

AU gik til modangreb

Først anerkendte AU-forskerne Molts pointer, herunder den manglende validering af den nye model.

Men så indkaldte AU-dekan Niels Chr. Nielsen til et krisemøde på en højhellig søndag. Og to dage efter præsenterede AU-DCE og DCA så et notat, der var et modangreb på Molt-rapporten. AU-modangrebet lignede en gave til miljøminister Esben Lunde (V), for næste dag skulle han i samråd i Miljøudvalget. Og nu kunne han bare henvise til: ”AU siger...”. AU legitimerede Landbrugspakkens forudsætninger.

Molt samler op:

”Det var da en besynderlig oplevelse, at AU-forskerne først anerkendte mine indvendinger som fagligt valide. Det er derfor besynderligt, hvad der pludselig motiverede dem til at lave det underlige modangreb i notatet, som de skrev på to dage. Underligt, fordi det ikke forholder sig til det centrale og vigtigste i min analyse. Og der, hvor de faktisk kommer med argumenter, indeholder det talrige fejlslutninger. Ja, jeg husker faktisk ikke, at jeg før har set en officiel redegørelse med så mange omfattende faglige fejl”.

Legitimationsøvelse og pr-stunt

Efterfølgende annoncerede AU som udløber af Molt-turbulensen, at man ville afholde en workshop den 1. marts, hvor AU's forskere ville begrunde deres model, og hvor der ville være mulighed for en

Faglig kritik ties ihjel

ghed. Så gik AU-forskerne til modangreb – hvordan oplevede han det?

INTERVIEW

dybere faglig diskussion af beregninger af landbrugets kvælstofudvaskning.

Med henvisning til workshoppen nægtede såvel AU's forskere som miljøminister Esben Lunde Larsen at udtale sig fagligt i januar og februar.

Bjørn Molt var en af 11 oplægsholdere på workshoppen. Men han blev skuffet over den faglige debatvilje fra AU-vandforskernes side.

"Workshoppen har ikke forandret noget! Min subjektive vurdering er, at workshoppen skulle tjene til, at AU nu kan sige, at 'vi har haft en god faglig drøftelse, og at misforståelserne er ryddet af vejen og vi kan komme videre'. Det var mere en legitimations-øvelse og et pr-stunt end en dybtgående faglig drøftelse."

Molt: AU tilbageviser ikke mine påstande

"Jeg har samlet mine pointer i fire fagligt-metodiske indvendinger mod AU's model-beregninger. De er kommet med et forsvar i to af tilfældene, men det er fejlbehæftet, hvilket jeg har fremlagt dokumentation for. De to tungeste indvendinger har de slet ikke forsøgt at tilbagevise. Og det værste – som er nemt at forstå for lægmand – er, at de ikke har kunnet forklare, hvorfor den gamle model og den nye giver meget forskellige resultater. Og det uforklarlige vil enhver biolog eller statistiker opfatte som et alvorligt problem, som man i det mindste burde have lavet et forbehold overfor. Det forbehold tog AU ikke, og derfor kom AU's nye beregningsmodel til at blive politisk legitimation for Landbrugspakken – og er det fortsat."

Som dokumentation på, hvordan AU blev brugt politisk, henviser Molt til et svar fra miljøminister Esben Lunde Larsen (V) til Ida Auken (R) under lovbehandlingen. Her står der i svaret: "Tidligere var marginaludvaskningen estimeret til omtrent 1/3, hvorimod de seneste estimater fra AU viser, at marginaludvaskningen, beregnet med NLES4, er bedre i overensstemmelse med resultater af nationale og internationale studier" (Miljøudvalget svar 568/2016).

"Det er da højst betænkeligt, at en uvalideret model danner grundlag for en så væsentlig lovgivning. Her blev

AU-miljøforskere kan jo ikke styre, hvordan deres forskning anvendes politisk. Men de burde have taget deres forbehold, for det er ikke et solidt fagligt arbejde

Bjørn Molt Petersen

AU's nye beregningsmetode brugt som ministerens legitimation, og pointen er, at AU på ingen måde har valideret den nye model, som altså alligevel bruges som fakta af ministeren, og når jeg nu bagefter påpeger, at det er uholdbart, så svarer man ikke fagligt."

Molt: Ingen mistanke om AU-politisering

"Min personlige erfaring fra de 16 år som 'sektorforsker' var, at jeg aldrig blev presset til at lave 'bestillingsforskning'."

Molt har intet grundlag for at mistænke sine tidligere kolleger på AU for at have leveret resultater fra NLES4-modellen som politisk bestillingsforskning, som ministeriet kunne bruge til at få Landbrugspakken igennem.

Molt har ingen grund til at tro, at hans gamle kolleger har "politiseret" og bevidst har bidraget til at manipulere Folketinget:

"Jeg ved, at AU-forskerne har været under tidspres, ikke om de har været under politisk pres"

"AU-miljøforskere kan jo ikke styre, hvordan deres forskning anvendes politisk. Men de burde have taget deres forbehold, for det er ikke et solidt fagligt arbejde", siger han.

Intimidering: Partsindlæg fra Naturfredningsforeningen

Molts analyse var finansieret af Naturfredningsforeningen, og den blev straks stempet som et partsindlæg af Venstres Landbrugsordfører. Liberal Alliances ordfører kaldte ham "en tilfældig forsker, der sidder og regner noget ud i en kælder og er betalt af Danmarks Naturfredningsforening". Og Molts analyse om usikkerheder var i øvrigt ikke ny – usikkerhederne

havde ordførerne angiveligt kendt hele tiden under lovbehandlingen i december 2015-januar 2016.

"Hvis det er rigtigt, at politikerne godt kendte til usikkerhederne i et spænd på 18-30 pct., er det da mærkeligt, at usikkerheden ikke blev lagt åbent frem som en del af lovgrundlaget", siger Molt.

"Dem, som kender mig, ved, at man aldrig kan købe en konklusion af mig, og det tror jeg også, Aarhus-kollegerne vil anerkende. Så hvad angår italesættelsen af mig som 'en tilfældig forsker', så viser det vel bare, at når politikerne ikke kan argumentere fagligt, så prøver de at skyde budbringeren. Det er desværre en del af spillet, når man som forsker stiller op med kontroversielle synspunkter, og det er da demokratisk set meget problematisk, at man bruger mistænkeliggørelse som et politisk redskab."

Molts rapport var rigtignok finansieret af lobbyisterne i Naturfredningsforeningen: "Jeg blev bestilt til at lave en afgrænset faglig analyse af noget, som jeg er ekspert i. Og hør nu her: Jeg er ikke politiserende naturfrednings-aktivist".

ja

AUs miljøforskning: 'Ingen kommentarer'

FORSKERforum har forelagt Molts kritik for AU-talsmand Jørgen E. Olesen, som ikke vil interviewes, men udtaler pr. e-mail:

"Jeg vil ikke gå ind i mere uproduktiv polemik om denne sag. Vi har på workshoppen fremlagt dokumentation for, at marginaludvaskningen fra både kort- og langvarige forsøg for realistiske gødningsniveauer ligger på 20 % eller derunder. Det vil man selv kunne konstatere ved at gense indlæggene fra workshoppen, som er tilgængelige på DCA's hjemmeside. Jeg synes derfor ikke, at Bjørn Molt har indvendinger, der ændrer noget i forhold til den faglige rådgivning af ministeriet i denne sag"

Kvalitetsmåling af uddannelser: Finsk model

Både ekspertpanel og referencegruppe anbefaler den finske LEARN-model til at måle kvaliteten på danske universiteter

Meget tyder på, at det bliver den finske LEARN-model, der skal være det kommende kvalitetsmålingsværktøj for de videregående uddannelser i Danmark. Et ekspertpanel og en referencegruppe har i en periode kigget på to eksisterende spørgeskemaundersøgelser – den finske LEARN og den amerikanske NSSE – og begge er endt med at anbefale LEARN.

Det fremgår af et notat, som Uddannelses- og Forskningsministeriet netop har offentliggjort.

I efteråret besluttede folkettinget et nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser, og her skal en kvalitetsmåling være med til at fastsætte det grundtilskud, hver enkelt institution får. Nærmere bestemt skal 5 procent af grundtilskuddet – svarende til ca. 165 mio. kroner for alle videregående uddannelser – fordeles på baggrund af kvalitetsmålingen.

Det ligger fast, at kvalitetsmålingen skal baseres på en spørgeskemaundersøgelse blandt studerende, dimittender og eventuelt undervisere, og LEARN og NSSE er de to kandidater, der på forhånd har levet op til kravene om en international valideret

Spørger åbent ind læring

Ifølge notatet ser ekspertgruppen en række fordele ved LEARN frem for NSSE. Blandt andet peger eksperterne på, at spørgsmålene i LEARN er meget åbent formuleret, og resultaterne derfor bedre kan bruges til at tilrettelægge og udvikle uddannelserne. De fremhæver også modellen for at fokusere på læring og læringsmiljøerne i bred forstand og være mere åben for læring uden for den formelle undervisningssituation. Endelig mener eksperterne, at LEARN giver større metodefrihed i forhold til at kunne reagere på undersøgelsens resultater.

”En forskel mellem koncepterne er den valgte spørgeteknik, hvor der spørges ind til de studerendes aktiviteter på forskellige måder. NSSE fokuserer konkret på, hvad man gør, og hvor ofte man gør det, mens spørgsmålsformuleringerne i LEARN er formuleret på et mere generelt niveau, hvor der tit spørges ind til,

om noget hjælper eller bidrager til egen læring”, hedder det i notatet.

Finske forhold ligner Danmark mere

Anna Bager-Elsborg, der er postdoc ved Center for Undervisning og Læring på AU, har været med til at afprøve LEARN-undersøgelsen blandt studerende på AU. Hun håber også, valget falder på den finske model frem for den amerikanske, primært fordi læringstraditionerne på danske universiteter ligger tættere på Finland end på USA.

”Hvis du har en klasserumskultur, hvor du afleverer 25 opgaver og får karakter for din aktive klasserumsdeltagelse, så er det en stor forskel til, om du kun har en sluteksamen og interaktion mellem studerende og underviser foregår på nogle andre præmisser. Det kan være svært at se ud af spørgsmålene, om der er de forskelle, men det kan have stor betydning for om spørgeskemaet fungerer i praksis,” siger hun.

Jakob Rathlev er som områdechef i Evalueringsinstituttet (EVA) involveret i udviklingen af kvalitetsmålingsværktøjet for ministeriet. Han skal være med til at versionere LEARN-undersøgelsen, så den kan bruges på alle videregående uddannelser.

”Den har været afprøvet på AU, så der ligger en dansk oversættelse. Men kun på universitetet, så vi pusler videre med at gøre den endnu mere kontekst-relevant. Det er vigtigt, der spørges på en måde, der ikke er diskriminerende over for nogle typer uddannelser,” siger han.

Model belønner udvikling

Et er, hvad man vælger at spørge ind til, når man måler kvaliteten. Et andet spørgsmål er, hvilken effekt resultaterne skal have i forhold institutionernes økonomi.

Anna Parpala, der har udviklet LEARN-modellen på Helsinki Universitet, har tidligere fortalt FORSKERforum, at modellen lægger op til at måle udvikling og effekten af forandringer, mens den ikke er velegnet til at sammenligne uddannelsen inden for forskellige discipliner.

LEARN-modellen er god til at måle udvikling og effekten af forandringer, siger Anna Parpala, der har udviklet LEARN på Helsinki Universitet.

Og der er angiveligt også med målingen af udvikling og forbedringer, at modellen skal bruges til at belønne og straffe danske institutioner. Ifølge FORSKERforums oplysninger, er der i den danske brug er LEARN lagt op til, institutionerne ud fra den første nulpunkt-måling i efteråret 2018 bliver implaceret på et af tre niveauer. I 2022, når målingen gentages, bliver der kun ændret i ens institutions tilskud, hvis man har bevæget sig op på et højere niveau eller ned på et lavere.

Ifølge Anna Parpala har målingen i Finland ikke haft særlig store konsekvenser for institutionernes økonomi, men at hun vurderer, den har skabt et øget fokus på læringsindsatsen. I Finland er det 3 procent af universitetsbevillingerne, der fordeles på baggrund af kvalitetsmålingen. I Danmark bliver andelen endnu mindre, idet de 5 procent af grundbeløbet, som skal fordeles ud fra kvalitetsmålingen, svarer til ca. 1,25 pct. af det samlede tilskud.

Dimittend-spørgsmål volder problemer

Det udkældte Uddannelseszoom-undersøgelse kan komme til at danne grundlag for dele af kvalitetsmålingen

Udviklingen af et kvalitetsmålingsværktøj til de videregående uddannelser skrider planmæssigt frem med en klar anbefaling af, hvilken spørgeskema-model man skal bruge i forhold til de studerende. Men i det politiske opdrag hedder det, at kvalitetsmålingen også skal inddrage dimittender fra uddannelsen. Og her findes ingen valideret model, man kan tilpasse.

Den foreløbige løsning, som fremgår af Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside, er derfor at man i forhold til at spørge dimittenderne "forventer" at tage udgangspunkt i de spørgsmål, der stilles i Uddannelseszoom-undersøgelsen.

Her skal dimittenderne forholde sig til udsagn som: "Min uddannelse har rustet mig til mit nuværende eller seneste job" og "Der er overensstemmelse mellem det, jeg har lært på min uddannelse, og de kompetencer der efterspørges af min nuværende eller seneste arbejdsgiver"

Skal selv vurdere kvalitet

Men denne løsning er kontroversiel. Uddannelseszoom er en stor, landsdækkende undersøgelse, hvor elever og studerende vurderer kvaliteten af deres uddannelse, eksempelvis om lærerne er fagligt dygtige, og om der er et godt socialt miljø. Og tilsvarende bliver dimittender fra uddannelserne altså spurgt blandt andet om uddannelsen har givet dem de kompetencer, de har brug for i deres arbejde.

Uddannelseszoom er blevet kraftigt kritiseret – også her i FORSKERforum – som kvalitetsmålingsværktøj. Blandt andet er der blevet sat spørgsmålstegn ved studerendes evne til selv at vurdere, om de lærer, hvad de skal, og om deres undervisere har en høj faglighed.

Derfor stilles der også spørgsmål ved, om dimittender er i stand til at vurdere, om de har fået de rette kompetencer. Og er det overhovedet et kvalitetsmål, at studerende er skræddersyede til at kunne bestride det første og bedste job, der dukker op efter uddannelsen er gjort færdig?

Prodekan: "Noget skrammel"

"Spørgeskemateknisk er Uddannelseszoom i første udgave noget skrammel," siger prodekan Peder Østergaard fra Aarhus BSS og som forsker selv har arbejdet med undersøgelsesdesign. Han

FORSKERforum skrev i december om kvalitetsmålene.

Evalueringsinstituttet erkender problemer

Jakob Rathlev, der som afdelingschef i Evalueringsinstitutionen er med til at udarbejde kvalitetsmålings-værktøjet for ministeriet, fortæller, at der er en bred erkendelse af, at spørgsmålene fra Uddannelseszoom ikke kan tage højde for alting i en kvalitetsmåling.

"Det er grundlæggende fornuftigt at spørge dimittender til deres oplevelse. En af udfordringerne er dog, at der formentlig vil være stor bias i forhold til, om man er kommet i beskæftigelse eller ej. Er man kommet i job, vil man nok have et mere positivt syn på uddannelsen. En anden ting er, at man skal vurdere sine kompetencer ret kort tid efter uddannelsen. Og så ændrer arbejdsgivernes krav til kompetencer sig hele tiden. Dimittenderne kan ikke sige: jeg har fået alt det nødvendige med for at jeg kan klare resten af arbejdslivet på," fortæller Jakob Rathlev.

Det er politisk bestemt, at dimittenderne skal indgå i kvalitetsmålingen af uddannelserne. Men ifølge FORSKERforums oplysninger er det stadig åbent, om dimittend-delen skal inddrages i de resultater, som får betydning for institutionernes bevillinger.

I sidste ende vil det være en beslutning og en forhandling, som de uddannelsespolitiske ordførere skal tage på baggrund af det oplæg, ministeriet kommer med.

lah

Mestertaler med hænder, krop og stemme

UNDERVISNINGSTIPS. Sabrina Vitting-S"Jeg har intet grundlag for at sige, at de har lavet 'bestillingsforskning'. Jeg ved, at AU-forskerne har været under tidspres, ikke om de har været under politisk pres".ge kroppen og stemmen

Lav din præsentation, så du kombinerer tale, skrift og billeder. Sørg for at tale med varieret stemmeføring og hav øjenkontakt med tilhørerne.

Sådan lyder den ultrakorte opskrift på en succesfuld optræden for studerende eller forskerkolleger. Og den kommer fra ingen ringere end en verdensmester i at tale for offentlige forsamlinger. **Ph.d.-studerende Sabrina Vitting-Seerup** fra Institut for Kunst og Kulturvidenskab på KU blev i 2016 kåret som verdensmester i 'public speaking' efter at have vundet finalen i Canada.

Det var en kollega til Sabrina Vitting-Seerup, der dengang arbejdede med marketing, der foreslog hende at deltage i en lokal tale-konkurrence, arrangeret af organisationen Junior Chamber International, hvor hun skulle tale fem minutter om et frit emne. Hun vandt både den lokale og den regionale konkurrence, og så begyndte tingene at udvikle sig.

"Pludselig var der en hel masse, der meldte sig til at give feedback og træne mig og alt muligt. Så jeg lærte alle mulige gode fif – er der en god opskrift på en tale, hvordan fanger man folks opmærksomhed, hvordan bruger man sin stemme, hvordan ser ens krop ud på scenen. Det var jo aldrig noget, jeg havde tænkt over før," fortæller hun.

Bombarderet med gode råd

Det udviklede sig til et ganske intensivt træningsforløb, hvor hun skulle navigere i de forskellige tilgange, hendes forskellige coaches havde.

"En mente, det vigtigste var, at jeg sagde tingene korrekt, en anden mente, at det var ligegyldigt, men jeg skulle huske at gøre sådan og sådan med hænderne. Sådan var der mange forskellige bombardementer fra forskellige sider."

Men nogle af de mange råd har i hvert fald virket, for hun endte med at vinde den danske finale, to europæiske runder og til sidst den store finale i Canada i 2016.

"Jeg er jo uddannet fra litteraturvidenskab, så det med, at ord virker, har jeg med fra min teoretiske baggrund og mit

Hænder og krop er vigtige redskaber, når man taler i store forsamlinger, fortæller Sabrina Vitting-Seerup.

arbejde som marketingkoordinator. Men jeg havde aldrig arbejdet bevidst med krop og stemme."

Bevægelse skal have et formål

I forløbet fik hun blandt andet fin-tunet sin lidt for voldsomme gestikuleren.

"Jeg har det, jeg kalder kludedukke-syndromet. Jeg gestikulerer helt vildt og lidt slapt. Når jeg sidder til middagsselskaber, er det altid mig, der vælter et vandglas. Så jeg skulle lære at 'reel it in'. Det handler om, at jeg placerer mine albue tæt ind langs siden ved hofterne, og så gestikulerer jeg med armene i ret vinkel."

Tilsvarende lærte hun kunsten at bevæge sig på scenen – og lade være.

"Det handler om at 'move with purpose'. Bevæg dig kun, hvis du har en grund til at bevæge dig, ellers skal du stå stille. Det kan være, at jeg krydser scenen, fordi jeg vil tale til den anden halvdel af publikum. Eller jeg tegner en cirkel med fingeren i luften, fordi jeg snakker om hele jordkloden og vil illustrere min pointe."

Variér stemmeføringen

I dag kan Sabrina Villing-Seerup bruge sin viden om den gode tale dels i firmaet Ren Snak, hvor hun hjælper andre med at udvikle deres taleegenskaber, dels når hun underviser eller fremlægger i forbindelse

med den ph.d.-stilling, hun tiltrådte i begyndelsen af 2016. Og i universitetsverdenen er der bestemt også et udviklingspotentiale for bedre taler, kan hun konstatere.

"Ved de konferencer, jeg har været til, har der været den forståelse, at man helst skal stå bag en pult og læse op af svært stof. De gør det, fordi det skal være så præcist som muligt. Men publikum kan sjældent bruge det til så meget, for vi kan ikke få alle nuancerne med," fortæller hun.

Problemet er, at i en kedelig fremlæggelse vil selv nok så kloge ord falde til jorden.

"Mange studier viser, at hvis du siger noget med monoton stemme – taler i samme toneleje uden at lægge tryk på nogen ord – så tuner folk ud. Folks hjerne kan simpelthen ikke følge med, uanset hvor gerne de vil. Så et nuanceret stemmeleje er rigtig vigtigt."

Kig på tilhørerne

Et andet vigtigt punkt på huskelisten er at holde øjenkontakt.

"Kig ud på folk. Har man ikke øjenkontakt, tænker folk, at han enten er arrogant og ligeglad eller bange for os. Der er ikke meget autoritet over en, der er bange, og hvis du er arrogant og ikke gider mig, så gider jeg heller ikke dig."

Træningen af den gode powerpoint-præsentation var også en del af den tale-træning, Sabrina Vitting-Seerup var igennem. En af de ting, hun lægger vægt på, er, at der skal være mange sansende-indgange til stoffet.

"Vi skal huske, at der er forskellige intelligenser til stede i lokalet. Når jeg underviser, har jeg altid teksttunge slides, men jeg bygger dem op bid for bid. Det er, fordi det ikke er alle, der forstår, hvad jeg siger, lige så godt som de kan læse det. Der kan også være et billede, de selv skal analysere og finde eksempler i. Så det handler om at give de studerende mange indgange. Kombinerer man det med varieret stemmeføring og øjenkontakt, så er man ret godt kørende."

Ph.d. ved et tilfælde

Et ph.d.-tilbud, der dumper ind ad dørsprækken, kan man da ikke sige nej til, selv om man må ned i løn og har fordomme over for universitetet, tænkte Sabrina Vitting-Seerup

Egentlig troede Sabrina Vitting-Seerup ikke, hun passede ind i universitetsmiljøet. Så hvis ikke tilbuddet om at skrive ph.d.-afhandling mere eller mindre var kommet dumpende af sig selv, havde hun næppe siddet på KU i dag.

”Jeg havde den forestilling, at man kun kunne få en ph.d., hvis man havde fået 12 i alle fag, og det kan jeg godt afsløre, at jeg ikke har. Så jeg tænkte, at det slet ikke kunne betale sig at søge. Jeg havde også den fordom, at man skulle være på en bestemt måde for at blive ansat på universitetet – tale på en bestemt måde, dyrke teori for teoriens skyld. Jeg er meget mere til eksempler, og jeg kan godt lide at blande socialvidenskab med humaniora. Det blev der ikke altid taget lige godt imod,” fortæller hun.

Så efter specialet, der handlede om tegneseriens evne til at skabe medmenneskelig forståelse, søgte hun ud og fik job med at lave marketing.

Ph.d.-tilbud ind ad dørsprækken

Men pludselig – flere år efter hun var dimitteret som cand.mag. i moderne kultur og kulturformidling – dumpede der pludselig et tilbud ind ad døren. Hendes specialevejleder havde skrevet hendes navn på en større forskningsansøgning, og nu var pengene kommet hjem.

Og selv om Sabrina Vitting-Seerup i mellemtiden var blevet marketingchef og havde en fin løn, valgte hun at vende tilbage til det forskningsmiljø, hun egentlig troede, hun ikke passede i.

”Jeg har venner, der har kæmpet i flere år for at få en ph.d. Så jeg tænkte, at når den nu landede lige i skødet på en, skulle man være et skarn, hvis man sagde nej. Og så tænkte jeg, at det måske var min mulighed for at lave noget, der gør en forskel.”

Det overordnede forskningsprojekt hedder ”Kunst, kultur og politik i den ’postmigrantiske tilstand’” og skal undersøge kunstneriske og kulturelle udtryk – litteratur, film, teater og kunst – i forskellige europæiske lande, der forholder sig til indvandrere og efterkommere, der egentlig er blevet integreret og kommet ud over indvandrer-stadiet.

Niveauer: Indvandrere skal altid tale om sig selv

Sabrina Vitting-Seerup kigger i sit projekt på, hvordan indvandrere og deres efterkommere repræsenteres i dansk kultur. Både i kunsten og i massemedier.

”Der er flere niveauer af repræsentation. Hvis man ser på tv – hvem sidder så i studiet? Hvem sidder bagved og bestemmer, hvem der skal sidde i studiet? Hvem er den øverste chef, der bestemmer? Og hvad er det, man taler om i studiet? Det, man ser, er, at indvandrere kun får lov at komme ind og tale, hvis det handler om indvandrerstof – hvis der skal snakkes om bander eller burkaer,” siger hun.

Og det er ikke, fordi chefen eller journalisterne er racister. Problemet er kulturelt betinget.

”Det handler ikke om tre onde mænd i et hjørne. Det kunne ellers være fedt, for så kunne vi bare fjerne dem og komme videre. Jeg tror mere, det handler om, at vi er hjernevasket – socialt opdraget – til at tro, at den kulturelle standard er en hvid, heteronormativ, midaldrende middelklassemand. Og hvis noget i samfundet divergerer fra det, bliver de tillagt ekstra betydning. Man plejer at sige, at kvinder har mere køn end mænd, og sorte har mere race end hvide,” siger Sabrina Vitting-Seerup og tilføjer, at en rapport udgivet af foreningen Ansvarlig Presse viser, at mediernes repræsentation af indvandrere de sidste fem år er blevet dårligere.

Folk vil se andre kroppe

Men der er også bevægelser i den anden retning.

”I populærkulturen og de kapitalistisk drevne medier, som er der, hvor tingene sker hurtigst, er det gået op for rigtig

Verdens bedste taler - Sabrina Vitting-Seerup ved prisoverrækkelsen i Canada.

mange, at folk tørster efter nogle andre historier, efter at se andre kroppe og den mangfoldighed, verden består af. Det ser man blandt andet i Netflix og Marvel Studios.”

Sabrina Vitting-Seerup er tydeligt grebet af temaet, og hun er også sikker på, at hun gerne vil arbejde videre med det efter ph.d.-projektet. Men hun er ikke sikker på, at det skal være på KU og med forskningshatten på. For selv om hun har fået afkræftet nogle af fordommene omkring universitetet, er der også andre, der er blevet bekræftet.

”Specielt på ph.d. og postdoc-niveau er der mange, der er ligesom mig. Men der er også rigtig mange, der ikke er som mig. Og jeg må indrømme, at jeg tror, jeg skal et andet sted hen. Jeg vil gerne arbejde med, at vi overkommer den ubevidste bias, og jeg kunne godt tænke mig at tage ud i Danmark og lære folkeskolelever, gymnasieelever, virksomhedsledere om det. Jeg tror ikke, det er på universitetet, jeg skal gøre det. Men hvem ved, lad os se.

lah

Er et sample på 15 v

FORSKERforums research på validitet i MRSA-artikel landede i blindgyde. Men her fortælles alligevel historien om den journalistiske

Dette er en atypisk journalistisk historie, for den fortæller om research, som strandede. Men historien kan alligevel fortælle noget om forskerverdenen:

Den 3. januar fik forskere fra Statens Serum Institut og KU optaget en artikel i et tidsskrift: 'Distance to pig farms as risk factor for community-onset livestock-associated MRSA CC398 infection in persons without known contact to pig farms'. I første trin i deres artikel fortæller forskerne fra Statens Serum Institut og KU om deres nationale hovedundersøgelse af, hvor tæt 192 MRSA-smittede personer boede på en svinefarm, og de fandt en sammenhæng. Der er risiko ved at bo tæt på svinefabrikker, og det underbygges i artiklens resume: **"Risikoen for ... infektioner var klart højere i landområder end i byområder, og de smittede levede gennemsnitligt tættere på svinefarme end befolkningen i almindelighed"**.

Men indlejret i artiklen var også et sub-studie med 15 personer (af de 192) fra tre selektivt udvalgte geografiske områder, og her fandt forskerne mindre eller ingen sammenhæng.

Februar: SSI dementerede sin egen konklusion

Fagbladet INGENIØREN lavede en vinklet nyhedshistorie på hovedkonklusionen: **"Risikoen for smitte vokser, jo tættere man bor på en svinefarm"**.

Men så udsendte SSI 7. februar et dementi i en pressemeddelelse, der på bemærkelsesværdig skarp måde afviste INGENIØRENS udlægning: **"Forkert udlægning af undersøgelser om spredning af husdyr-MRSA i pressen"**.

SSI henviste til sub-studiets korrektion på hovedstudiet og de citerede fra artiklen (**"However, within three pig-farming-dense municipalities, patients with MUO CC398 infections did not live closer to pig farms than population controls."**)

Dementiet skabte noget kontrovers og debattrafik mellem forfatterne og INGENIØREN (SE FORSKERFORUM 312, februar).

Men FORSKERforums skepsis var

“

Men hvor stor er risikoen for at overse en forskel, hvis man baserer konklusionen på kun 15 observationer?

Og hvor repræsentativ er stikprøven egentlig? Den udgør jo kun 8 pct. af det samlede antal observationer, og baggrunden for lige netop at udvælge denne stikprøve er ikke umiddelbart gennemskuelig

Hans Jørn Kolmos

vakt, for forskernes forskningsmetodik lod jo fagligt og statistisk useriøs: *Hvordan kan en stikprøve med blot 15 selektivt udvalgte MRSA-smittede underkender en national undersøgelse med 192 smittede personer? Og hvordan kan det slippe igennem peer-review i et internationalt tidsskrift?*

FORSKERforums skeptiske journalist har noget at have sin mistro i, for han er skam uddannet sociolog med statistik-kursus hos den kendte professor P.C. Matthiessen. Og han lærte de studerende, at man godt kan lave kvalitative undersøgelser med kun 15 personer. Men som kvantitativt, statistisk sample er det en tvivlsom forskningsmetodik.

SDU-professor undrede sig

Også SDU-professor Hans Jørn Kolmos undrede sig over, hvordan de 15 kunne overtrumfe de 192?

Og hvordan kan 15 tilfælde være autoritative: En sub-analyse af 15 tilfælde fra et subjektivt udvalgt geografisk område bruges til at afvise, at afstanden til svinefabrikker spiller en rolle for infektionsrisiko. Dette gør forfatterne til deres hovedkonklusion, så bliver, at MRSA ikke spredes ud fra svinefabrikker via miljøet.

"Men hvor stor er risikoen for at overse en forskel, hvis man baserer konklusionen på kun 15 observationer? Og hvor repræsentativ er stikprøven egentlig? Den udgør

jo kun 8 pct. af det samlede antal observationer, og baggrunden for lige netop at udvælge denne stikprøve er ikke umiddelbart gennemskuelig", spurgte Kolmos. (INGENIØREN 19. februar).

Det var nogle gode spørgsmål, som FORSKERforum gik i gang med at researche på.

Statistisk: Udsagnskraft i sample på 8 pct.?

Og hermed var FORSKERforum så i gang med sin research:

Hvordan kan en stikprøve med blot 15 selektivt udvalgte MRSA-smittede personer underkende den nationale undersøgelse med 192 smittede?

FORSKERforum fulgte op på professor Kolmos' undren over, hvordan de 15 var udvalgt, og spurgte forfatterne bag artiklen: *Hvordan er de tre kommuner med de 15 personer udvalgt? Og hvordan kan et selektivt sample - som bare er 8 pct. af de 192 - tillægges udsagnskraft?*

En af forfatterne, professor Kaare Mølbak svarede skråsikkert:

"Kommunerne blev udvalgt som velegnede uden for store byområder. At der kun var 15 som sample, kan jeg godt stå inde for. Vi står inde for validiteten, og artiklen har været igennem peer-review".

Han svarede ikke på den problematiske forskningsmetodik, men henviste til den videnskabelige autoritet, som det giver at have fået sin artikel trykt i et peer-reviewet tidsskrift.

Landbrugspolitisk magtspil?

Så bad FORSKERforum om professor Kolmos' uddybede kommentar til det fagligt-statistiske holdbare. Men han ville ikke ind i yderligere polemik med SSI-forskerne. Han henholdt sig til, hvad han allerede havde sagt til INGENIØREN, som han stod fast på.

Så var den indgang til historien død, hvis ikke FORSKERforum begyndte at efterlyse andre eksperter i infektionsstatistik, som turde kommentere SSI-forskernes metodik og statistik på en kritisk måde. Det kræver trods alt et vis videnskabeligt mod at sætte sig kollegialt

Valid videnskab?

proces

op mod en artikel, som er peer-review'et.

Et andet spørgsmål til artiklens forfattere kunne være fra motivforskningen:

Hvad var deres motiv til at lade et svagt sub-studie underkende et hovedstudie?

Ud over, at SSI-forskerne jo allerede havde markeret med det skarpe dementi, så har de også indirekte angivet deres motiv ved at fortælle om deres egen rolle-opfattelse som smitteforskere. Deres motiv er at afdramatisere for ikke at skabe unødigt bekymring i offentligheden. De vil angiveligt ”berolige familier, der er naboer til svinebesætninger”. Og de vil ikke ”stigmatisere eller udskamme personer, der arbejder i svineerhvervet eller er naboer til en svinebesætning” (Indlæg i INGENIØREN).

SSI-forskernes artikel var altså ikke bare et tonløst paper. Det indgår i et større landbrugspolitisk magtspil, hvor forskerne er nødt til at positionere sig, for de står i et dilemma mellem forskning og politik.

Så hvis andre forskere vover at problematisere sub-studiet med de 15 udvalgte, risikerer man kollegial bad-standing. Og man risikerer at lægge man sig ud med Sundhedsministeriets, Miljøministeriets og landbrugslobbyens agenda om, hvor MRSA-smitte af mennesker kommer fra - nemlig at det alene kan ske gennem personkontakt. De afviser, at smitte kan ske gennem støv (bl.a. fordi anerkendelse vil betyde krav om dyre rens-ventilationsanlæg på grisefabrikkerne).

FORSKERforum måtte ændre research-vinkel. Nu blev fokus rettet mod, hvem og hvordan artiklen var blevet godkendt og trykt.

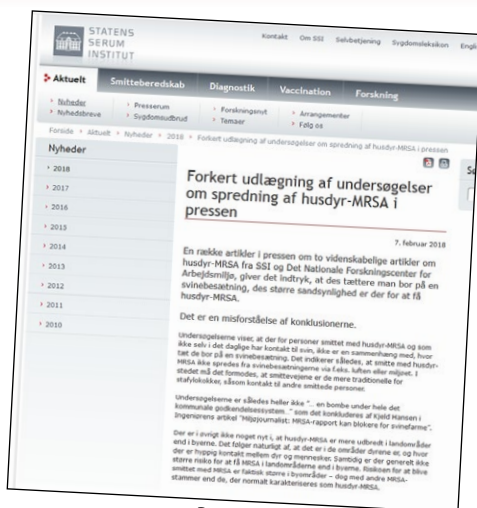
Spørgsmål til tidsskriftet: Validitet i samplet?

Næste spørgsmål kom til at lyde:

Hvordan kan en artikel - hvor 15 selektivt udvalgte underkender et hovedstudie på 192 - passere igennem peer-review?

Selv om FORSKERforum godt ved, at peer-review processen er fortløbig og selv om review'ernes navne er hemmelige, kunne man jo godt spørge lidt til den proces.

Så FORSKERforum startede med at bede forlaget WILEY om at oplyse, hvem

Den slettede presmeddelelse

der var den ansvarlige editor for tidsskriftet. Og forelægge følgende spørgsmål for editoren: *Om det er i overensstemmelse med almindelige statistiske standarder og procedurer at anerkende studiet med de 15 selektive som validt?*

Der gik en uge, uden svar.

Så måtte FORSKERforum igen ændre fokus.

Spørgsmål til reference-forfatter

I SSI-forskernes artikel er der en reference til en hollandsk artikel. Artiklen er nævnt i den indledende problemformulering, men den nævnes og diskuteres ikke senere, men skal alligevel forstås som en reference.

FORSKERforum spurgte derfor den hollandske hovedforfatter, seniorforsker Engeline van Duikeren: *Er det forskningsmæssigt seriøst selektivt at udtage de 15 tilfælde? Og er det seriøst i at bruge et sample på 15 til at afdramatisere et nationalt sample på 192?*

FORSKERforum fortalte hende om den danske kontrovers, og hun skal tydeligvis ikke have noget klinket. Hun vil ikke interviewes, men svarede pr. email.

Her forklarer hun, at det er i orden når den danske artikel unnlader sammenligning af de to studier (fordi det danske

handler om svin, mens det hollandske handler om alle farmdyr, især køer). Og så forklarer hun noget om manglende forskningsviden på området.

Men ville hun som peer-review'er have accepteret en artikel med de 15? Eller ville hun have bedt om korrektioner eller reservationer?

”Jo, hvis jeg var review'er ville jeg absolut anbefale at paper'et accepteres. Det danske studie er relevant på et vigtigt emne”, lød det kollegiale svar.

Og dermed døde FORSKERforums sidste vinkel på den historie.

Og stadig intet svar fra redaktøren...

Og da der fortsat ikke var kommet noget svar fra forlaget, måtte journalisten erkende researchen var landet i blindgyde. FORSKERforum kunne ikke få kilder til at kommentere den kritiske vinkling på de 15. Historien blev lagt ned, få dage før deadline.

Hvad der er op og ned, kan den enkelte læser så gøre op med sig selv: Nogle vil hævde, at FORSKERforums reporter havde stirret sig blind på sin vinkling, han vil bare have bekræftet sin egen tese! Andre vil sige, at eftersøgningen jo bare viser, at der ikke var fugls føde på den kritiske vinkling, for i deres øjne er metodikken med samplet på 15 videnskabeligt solidt nok! Mens tredjeparter vil tolke den forliste research derhen, at den jo bare beviser fag-kritikkens ringe vilkår internt i forskningen...

Men nu er historien fortalt alligevel, som en lærerig historie om mekanismer i forskerverdenen og i journalistikken.

jø

HENVISNING:

'Distance to pig farms as risk factor for community-onset livestock-associated MRSA CC398 infection in persons without known contact to pig farms', (Zoonoses Public Health. 2018 Jan 3. doi: 10.1111/zph.12441. [Epub ahead of print]).

Tjekdet.dk som sandh

Webmediet Tjekdet.dk opfordrer forskere til at bidrage til at punktere myter og fake news: Forskere skal selv anmelde, når deres resu

Er plastikposer virkelig bedre for miljøet?
Har Danmark verdens højeste skattetryk?
Har USA's FN-ambassadør tilstået et romantisk forhold med Donald Trump?
Kan eddike erstatte skyllemiddel?

Det er både store og små spørgsmål, der tages under behandling på faktatjek-mediet Tjekdet.dk, der drives af **mediehuset Mandag Morgen**. For et år siden blev Tjekdet.dk topscorer, da Kulturministeriet uddelte penge fra Innovationspuljen som støtte til nyhedsmedier. 2,9 millioner kroner gik til den fortsatte udvikling, så sitet kunne "arbejde videre med at rydde op i det unuancerede og postulerede, som findes i samfundsdebatten, og på den måde give et bud på, hvad der er sandt og falsk og op og ned," som Mandag Morgens direktør, Lisbeth Knudsen, dengang sagde til fagbladet Journalisten.

Forelægger for to forskere

"De sociale medier baner vejen for, at tal misbruges. Det kan være almindelige danskere, der sidder og udlægger tal og statistikker. Og særligt når debattører og kunstnere deler noget, kan det pludselig ryge ud til 10.000 følgere," fortæller **Tjekdet.dk's redaktør Thomas Hedin**.

Men selv om Tjekdet.dk er et journalistisk medie, er det i høj grad forskere og forskningsbaseret viden, der er drivkraften. Det er nemlig forskere, der får lov at afgøre, hvad der er fakta, og hvad der er fake.

"Det er oftest forskerne, der har fingrene helt nede i mulden, som vi spørger. Udgangspunktet er, at vi altid skal forelægge det for mindst to forskere, og de skal helst ikke være fra samme universitet eller have nære relationer. Ofte taler vi med flere end to, særligt når der opstår tvivl om, hvad videnskaben mener. Og så skal vi selvfølgelig sikre, at forskeren ikke har interesser eller måske har en aktiv rolle i samfundsdebatten, fordi det så vil kunne bruges til at anfægte vedkommendes troværdighed," fortæller Hedin.

Overhalet af virkeligheden

Ideen til Tjek Det opstod i efteråret 2016 under en tilfældig sludder på Mandag Morgen.

Er der 1,2 millioner muslimer i Danmark? Det er en af de mange falske fakta, der har cirkuleret i debatten, og som Tjekdet.dk har undersøgt med hjælp fra forskningen.

"Vi sidder nogle stykker omkring et mødebord og snakker om, hvor grimt folk taler til hinanden i Facebooks kommentarfelter, og om vi ikke kan gøre noget ved det og så videre. Og så kommer vi på at lave et faktatjek-site, der faciliterer og understøtter debatten. Vi går i gang med nogle små forundersøgelser, men da vi nærmer os november, hvor vi vil gå i luften, begynder hele debatten om fake news ved det amerikanske præsidentvalg. Så pludselig overhaler virkeligheden os," siger Hedin.

Redaktionen på Tjek Det består ud over Thomas Hedin af to journalister og to researchere. Det er som udgangspunkt redaktionen selv, der opstøver og udvælger de påstande og myter, man vil afprøve. Ofte er det i debatten på sociale medier,

at misforståelser, manipulerede fakta og deciderede løgne opstår og spreder sig.

Eksempel: Antal muslimer

Som eksempel nævner han en kommentar på DF-politikeren Martin Henriksens Facebook-side, hvor en kvinde ved navn Bodil fortæller, at der er 1,2 millioner muslimer i Danmark: "Har det fra en FB-ven, der har styr på fakta", skriver hun.

På trods af denne tvivlsomme dokumentation er tallet blevet delt mange gange på Facebook, især blandt indvandrerkritiske Facebook-brugere. Den myte gik Tjek Det ind i og fik fastslået ved hjælp fra islamforsker og lektor ved RUC Brian Arly Jacobsen, at tallet nærmere er en fjerdedel – ca. 300.000 muslimer i

Medens vogtere

ltater bliver misfortolket

Danmark, hvilket udgør godt 5 procent af befolkningen.

Tjek Det finder yderligere ud af, at tallet stammer fra en artikel, skrevet af **J. E. Vig, cand.oecon., professor emeritus** og angiveligt medstifter af den indvandrerkritiske organisation Den Danske Forening.

Og FORSKERforum kan supplerende oplyse, at denne professor Vig slet ikke er professor emeritus og tilmed er skyggeforfatteren, som for nogle år siden leverede konstruerede data til psykologiprofessor Helmuth Nyborg, hvilket medvirkede til at Nyborg blev dømt som fuskforsker. (Landsretten dømte dog, at Nyborg skulle frikendes for ”videnskabelig uredelighed” i UVVU-forstand).

Ansvar for, hvad man deler

Et andet eksempel på det er musikeren Nikolaj Steen, der i efteråret 2017 delte et opslag, der påstod, at Danmark er det eneste land i verden med afgifter på elbiler.

Imidlertid lægger både Irland, Australien og flere andre lande afgifter på elbiler. Og det er faktisk økonomisk set mere attraktivt at købe en elbil i Danmark end i Tyskland, konstaterede Tjek Det. Nikolaj Steen har 11.000 følgere, og blandt andet nåede partiet Alternativet at viderebringe opslaget. Det trak de efterfølgende tilbage og beklagede. Nikolaj Steen slettede også sit opslag, da journalisten fra Tjek Det henvendte sig, men han ville ikke udtale sig til artiklen.

Ifølge Thomas Hedin et godt eksempel på, at man har et ansvar for lødigheden af fakta i sine opslag – ikke bare i det, man selv skriver, men også når man deler andres opslag. Særligt hvis man har mange følgere.

For det meste opstår myter og falsk information, uden der er egentlig onde hensigter bag.

”Der er et mindre antal – særligt i flygtninge- og indvandrerdebatten – der sidder og konstruerer fakta og bevidst udleder noget af tal. Men der er i højere grad tale om misforståelser. Eksempelvis af, hvordan man skal forstå forskernes udlægning af resultaterne. Og det kan

“

Forskerne må mere end nogle kunne se, når påstandene kører rundt i debatten. Især i forhold til deres egen forskning. De må være de oplagte til at råbe op og fortælle det

Redaktør Thomas Hedin

også godt opstå i kommunikationen af forskningen.

Håber på flere forsker-input

Forskningen spiller som sagt en central rolle i Tjek Det's virke som de primære kilder til historierne. Men Thomas Hedin havde faktisk håbet på endnu mere hjælp fra forskerne – nemlig som meddelere i forhold til de myter og historier, der ikke holder vand, og særligt forskningsresultater, der misfortolkes.

”Da vi gik i luften sendte jeg 15.000 mails til forskere i universitetsmiljøet for at fortælle, at nu går vi i gang, vi vil basere os på forskningsmæssig viden, så kom ud af busken – ser I eller hører I noget, så giv lyd. Der kom en del mails retur, hvor folk skrev: nej, hvor er det en god ide. Nogle fortalte også, at de er blevet mistolket i medierne. Men derudover skete der ikke en bønne,” fortæller han.

Forventningen var, at forskere i langt højere grad ville melde ind med sager, Tjek Det burde undersøge og berigtige.

”Forskerne må mere end nogle kunne se, når påstandene kører rundt i debatten. Især i forhold til deres egen forskning. De må være de oplagte til at råbe op og fortælle det. Når vi har ringet ud til forskere, har vi også flere gange været ude for, at de siger: Jeg sagde til journalisten, at sådan er det ikke. Men de accepterer alligevel, at forskningen er blevet misfortolket. Men det kan også være svært som forsker at trænge igennem, det kan jeg sådan set godt forstå,” siger Thomas Hedin, der nu planlægger at sende en ny mail ud til forskere og gøre opmærksom på mediets eksistens.

Klima-debatten er svær: Sandt/falsk

Det er dog ikke altid, sandheden er så sort og hvid, at en påstand kan stemples med prædikatet sand eller falsk. En ofte brugt afgørelse på et faktatjek er ”udokumenteret”. Som eksempel på et område, hvor videnskaben ikke er enig, nævner Thomas Hedin klimadebatten.

”I klimadebatten, hvor forskere ikke er enige, er der er nogle ting, vi skal balancere. Målet med Tjek Det er jo ikke at stille læseren i en situation, hvor man selv skal finde ud af, hvad der er rigtigt. Det er at nå frem til en konklusion, hvor man siger: Det her er, hvad vi må slå fast, at vi ved. Men i sådan nogle tilfælde kan vi bare ikke firkantet konkludere, om påstanden er helt sand eller helt falsk. Og når der vitterligt er stor uenighed, så er vi nødt til at lade begge parter komme til orde.”

I stedet for at dyrke uenigheden og uvisheden har Tjek Det i artiklen ’Betyder klimaforandringer palmer på danske strande?’ forsøgt sig med at undersøge, hvor langt de forskellige fløje kan være enige.

Skattetryk-myten

Den myte, Thomas Hedin er mest stolt af at være gået i kødet på, er den, at Danmark har den største skattebyrde.

”Du hører påstanden igen og igen i den offentlige debat – at danskerne er den mest skatteplagede befolkning i verden. Langt hen ad vejen ved de fleste måske godt, at der kan være forskellige syn på det. Men læser man debatten på sociale medier, er det i bund og grund det, folk tror. Så i stedet for at lave en helt traditionel faktatjek-artikel, gik vi i ledtog med forskere og forklarede pædagogisk, hvorfor man ikke kan sige, at det forholder sig sådan. Det kommer an på, hvordan man gør det op, og i sidste ende er der ikke en endegyldig sandhed. Men jeg synes det fungerer godt, at man pædagogisk prøver at forklare det. Og den artikel bliver læst igen og igen.”

lah

Sådan tjekkes klimamyter

Klimaskeptikere modsiger, at klimaændringer er menneskeskabte, som 97 pct. af alle klimaforskere er enige om.

Og nu har John Cook, Peter Ellerton og David Kinkead udgivet et paper (Environmental Research Letters), hvor de undersøgte 42 almindelige klimamyter og fandt ud af, at hver eneste af disse bygger på fejlagtige ressonementer. Cook har tidligere offentliggjort forskning om brugen af "misforståelses-baseret læring" for at afkode klima-myter.

Cook m.fl.'s nye paper foreslår en proaktiv tilgang til at besejre myter. Hvis folk lærer at gennemføre en simpel seks-trins kritisk tjek-poces, vil de kunne vurdere, hvorvidt klimarelaterede påstande er gyldige - samtidig med at tjek kan bidrage til at den kritiske bevidsthed om misinformernes tricks.

De seks trin fremgår af illustrationen på opslaget.

Seks trin i tjek

TRIN 1: Identificer, hvad påstanden præcist går ud på. For eksempel er det mest populære modargument mod den menneskeskabte opvarmning: "Jordens klima har ændret sig naturligt i fortiden, så de nuværende klimaændringer er naturlige."

TRIN 2: Rekonstruer argumentationskæden ved at identificere præmisserne, der fører til denne konklusion. I eksemplet ville det dels gælde præmissen, at jordens klima har ændret sig i fortiden gennem naturlige processer, og dels præmissen, at klimaet ændrer sig i nutiden. Så langt så godt.

TRIN 3: Vurdér, hvorvidt argumentet er deduktivt, dvs. om det starter med et generelt udsagn for derefter at ende med en definitiv konklusion. I vores tilfælde ville man undersøge, om "nuværende klimaændringer er følge af en naturlig proces" er kvalificeret som en endelig konklusion.

TRIN 4: Tjek argumentets validitet: Svarer konklusionen til de givne præmisser? I vores eksempel flugter konklusionen

ikke med, at den nuværende klimaforandring må være naturlig, fordi klimaet ændrede sig naturligt i fortiden. Men vi kan godt blødgøre konklusionen ved at fastslå, at "de nuværende klimaforandringer ikke behøver at være resultat af menneskelig aktivitet." Men i den afsvækkede version afviser konklusionen ikke længere, at der kunne være tale om menneskeskabt global opvarmning.

TRIN 4A: Identificer skjulte præmisser i påstanden. Ved at tilføje ekstra forudsætninger for at gøre et ugyldigt argument validt, kan vi opnå en dybere forståelse for, hvorfor argumentet er fejlagtigt. I dette eksempel er den skjulte antagelse "fordi naturen forårsagede klimaændringer i fortiden, må det altid være årsagen til klimaændringer." Ved at klargøre denne forudsætning gøres argumentationen logisk. Men samtidig gøres det klart, hvorfor argumentet er fejlagtigt – det henviser til en enkeltårsags-fejl og forudsætter, at kun en ting kan forårsage klimaændringer.

TRIN 5: Kontroller, om argumentet er afhængigt af tvetydighed. For eksempel argumentet om, at menneskelig aktivitet ikke er nødvendig som forklaring på aktuelle klimaændringer, fordi både naturlige og menneskelige faktorer kan forårsage klimaændringer, og der er tvetydighed om de aktuelle klimaændringer. Ikke alle klimaændringer foregår efter en lineær skala, og de nuværende ændringer er mere end 20 gange hurtigere end naturlige klimaændringer. Derfor er menneskelig aktivitet en nødvendig forklaring på de nuværende klimaændringer.

TRIN 6: Hvis den fremførte påstand endnu ikke er afvist, vurder sandheden i dets præmisser. Argumentet om, at "hvis noget var årsagen til fortiden, vil det også være årsagen i fremtiden", er således ugyldig, hvis der kan være flere og andre sandsynlige årsager eller mekanismer (som med klimaforandringer). I vores eksempel er det her, at myten tydeligvis falder fra hinanden (selv om den allerede bortdømt i trin 4)...

1. Identify claim	2. Argument structure	3. Inferential Intent	4. Validity
There is no empirical evidence that humans are causing global warming.	P1: There is no observed evidence for AGW. C: Humans are not causing global warming.	Deduction	INVALID Appeal Absence is not absent premise to the
31,000 dissenting scientists show there's no expert consensus on climate change.	P1: A large proportion of scientists dissent from AGW. P2: Scientists are experts in climate science. C: There is no expert consensus on AGW.	Deduction	VALID
CO2 is not a problem because it's a colorless, invisible gas.	P1: CO2 is invisible. C: CO2 is not a problem.	Deduction	INVALID Just be can't s doesn't a prob
Other scientific consensus has been	P1: Some scientific consensus has been	Deduction	INVALID Past o

Klima-benæ

John Cook m.fl. har tidligere lavet en gennemgang, som afslørede, at 97 pct. af alle klimaforskere er enige om, at de nuværende klimaforandringer er menneskeskabte. Kun 3 pct. benægter dette ("The Consensus Project).

Nu har de – fra **George Mason Universitys institut for klima-kommunikation** – lavet et tjekskema, som identificerer fejlagtige argumenter, og som dermed de-konstruerer klima-misinformation. Sagt lige ud: Det afslører angiveligt klima-skeptikere, der argumenterer på falske præmisser.

De anbefaler, at man udsætter tvivlsomme argumenter for tjek på bestemte argumenter.

Som baggrund for deres tjekskema har de gennemgået tusindvis af klimaskeptikers argumenter, fundet 42 typiske og rubriceret dem i fem forskellige kategorier af benægtelse eller betvivlen. Og så gennemgår de ellers hver og en af dem:

1. 'Der er ikke videnskabelig konsensus.

Typisk:

- Det er ikke empirisk bevist at global opvarmning skyldes menneskelig aktivitet.
- 31.000 kandidat-afhandlinger bekræfter ikke påstanden
- CO2 er ikke noget problem, for det er bare en farveløs, usynlig gas
- Andre videnskabelige konsensus'er har vist sig at være forkerte, så vi kan ikke vide, at det er menneskeskabt.

Identity	4a. Hidden premises	5. Ambiguity	5a. Resolve ambiguity	5b. Conclusion changed	6. Check premises	Status of claim	Summary of fallacies
1: SCIENTIFIC CONSENSUS							
ID to ignorance. ce of evidence evidence of ce, so the e doesn't lead conclusion.	P1: There is no observed evidence for AGW. P2: <i>If there was evidence of AGW, we would have seen it by now.</i> C: Humans are not causing global warming.	NONE	NA	NA	P1 is false: slothful induction. Many lines of evidence support AGW. P2 is true.	FALSE The argument is invalid and a premise is false.	Slothful induction: Ignores the many observed climate patterns consistent with greenhouse warming, all of which add to the evidence that humans are causing global warming.
ID because you ee something t mean it's not em.	P1: CO2 is invisible. P2: <i>No invisible gases can cause problems.</i> C: CO2 is not a problem.	NONE	NA	NA	P1 is true. P2 is false: red herring. Whether CO2 is visible or not is irrelevant to whether it affects climate change. People are also well aware that there are substances or phenomena that are invisible and yet harmful. E.g., carbon monoxide gas is poisonous, as is radiation from radioactive substances.	FALSE With the added hidden premise, the argument is made valid but contains a false premise.	Red herring: A substance's visibility is irrelevant to whether it can have an impact. Substances can be invisible and yet still harmful. E.g., carbon monoxide gas is poisonous, as is radiation from radioactive substances. In fact, CO2's invisibility is a key element to the greenhouse effect—it lets in sunlight but traps infrared heat, which causes a range of climate impacts.
ID consensuses	P1: Some scientific consensuses have been	NONE	NA	NA	P1 is true. P2 is false: impossible	FALSE With the added hidden	False equivalency: While some scientific consensuses have been wrong in the

Regtelser: Tjek af 42 typiske påstande

2. 'Der slet ingen klimaforandring i gang. Typisk:

- fordi global opvarmning toppede i 1998.
- fordi der er kulde udenfor, så der er ingen opvarmning.
- fordi gletsjere vokser.
- fordi den grønlandske iskappe i midten vokser.
- fordi arktisk havis-dække vokser.
- fordi byudvikling er årsagen til nogen opvarmning.
- fordi man har ændret begrebsdannelsen fra "global opvarmning" til "klimaforandringer", fordi der ikke reelt foregår en global opvarmning.

3. 'Det handler ikke om os. Typisk:

- Menneskelige CO₂-emissioner er små sammenlignet med naturlige CO₂-emissioner, så menneskets påvirkning er ubetydelig.
- Vulkaner producerer mere CO₂ end mennesker.
- CO₂ har en resistens-tid på kun fire år, så CO₂-niveauerne vil falde hurtigt, hvis drivhuseffekten overtræder termodynamikkens 2. lov.
- Drivhuseffekten er mættet, så at tilføje mere CO₂ vil ikke påvirke det.
- Atmosfærisk CO₂ var bagud for registrerede temperaturændringer i fortiden, så voksende CO₂ kan ikke være årsagen til stigende temperaturer.
- Menneskets fingeraftryk på global opvarmning er et troposfærisk hot spot, som ikke er blevet observeret og dokumenteret.

- CO₂ er en sporgas, så dens opvarmningseffekt er minimal.
- Det er solen, som aktuelt forårsager de observerede klimaændringer på jorden.

4. 'Fortidens og fremtidens klimaforandringer. Typisk:

- Jordens klima er ændret før, så mennesket er ikke ansvarlig for de nuværende klimaændringer.
- Menneskelig aktivitet er ikke nødvendig for at forklare klimaændringer.
- Nuværende opvarmning er kun en fortsættelse af naturlig gendannelse fra den lille istid.
- CO₂ var højere i fortiden, men verden kogte ikke væk, så drivhuseffekten er svag.
- Middelalderlige varmeperioder var varmere end de nuværende forhold. Dette indikerer, at den aktuelle opvarmning ikke er usædvanlig, men i et naturligt forløb.
- Klima-modeller er ufuldkomne og derfor upålidelige.
- Klima-modellers forudsigelser har tidligere fejlet, hvilket gør dem utroværdige.
- Forskere kan ikke engang forudsige vejret.
- I 1970'erne forudså klimaforskere en ny istid, som ikke kom.
- Vi er på vej ind i en anden istid på grund af solens afkøling.
- FN's internationale klimapanel IPCC er alarmister.

5. 'Klimaforandringer er slet ikke så dårligt. Typisk:

- Vanddamp er den stærkeste drivhusgas.
- Skyer modvirker med negativ feedback.
- Arter kan tilpasse sig klimaændringer.
- Antallet af isbjørne er steget, så det indikerer ikke risiko for global opvarmning.
- Ocean-forsuring er ikke alvorlig.
- Den globale opvarmning er god.
- CO₂ forurener ikke.
- CO₂ er plantefoder.
- Ekstreme vejrforhold har ingen relation til global opvarmning.

HENVISNING:

Se artiklen Cook m.fl. "Deconstructing climate misinformation to identify reasoning errors" på <http://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/aaa49f>. (IOP-SCIENCE publiceret 6. Februar).

Selve skemaet med gennemgang af de enkelte påstande i seks trin kan ses på http://iopscience.iop.org/1748-9326/13/2/024018/media/ERL_aaa49f_Table_S2_Analysis_of_42_Contrarian_Claims.pdf

Astrologi som pseudo

Astrologien virker, men den kan ikke forstås ud fra en materialistisk verdensforståelse, forklarer astrolog til FORSKERforums søgende

”Vi er en samling nørder, der aflæser et gammelt oldtidssprog og oversætter det til dansk.”

Sådan begynder **Claus Houlberg**, da han skal forklare det fag, som astrologer bedriver. Mystikere og spåmænd, der kan fastlægge personlige egenskaber og forudse fremtiden ud fra planeternes stilling. I nogles øjne platugler, der lokker svage sjæle med besnærende tale, flotte symboler og lovning om en større sammenhæng. Men selv i vores vestlige, naturvidenskabeligt orienterede verden, drager astrologien folk fra alle samfunds- og uddannelseslag, der oplever, at tingene giver mening – om det så kan forklares eller ej.

Står det til Claus Houlberg, vil astrologi med tiden være at regne i videnskaberne selskab. Ikke nødvendigvis på de gængse videnskabelige præmisser, men i forhold til anerkendelse af den kundskab og sandhedsværdi, der ligger i tydningen af horoskoper.

”Jeg vil sige, at astrologi er en proto-videnskab. Vi står i et vadested, hvor vi er ved at finde vores ben. Vi begynder langsomt at vide mere og mere om, hvad vi kan, og hvad idehistorien er, men vi mangler stadig filosofi og dokumentation,” fortæller han.

Skuffende lidt mystik

Claus Houlberg er praktiserende astrolog og næstformand i Astrologisk Selskab. Næste år kan han faktisk fejre 50-årsjubelæum med astrologien. Samtidig er han forlagsredaktør i Astrologisk Museum, der udgiver tidsskrifter og bøger – herunder også metavidenskabelige bøger om astrologi.

FORSKERforums søgende reporter har opsøgt astrologen for at få en forklaring af astrologien og dens relation til videnskab. Der er dog – måske lidt skuffende – ikke meget mystik over hans konsultations-rum i Astrologihuset på Østerbro. Et ganske nøgent rum, domineret af en stor Apple-pc, hvor klienterne kan sidde og kigge med på det computer-genererede horoskop, mens han fortæller.

Oldtidssproget, Claus Houlberg taler

om, er de mange tegn og symboler, der placerer sig forskellige steder i horoskopet alt efter himmellegemernes placering, når personen bliver født. At kode symbolerne er ikke kunsten. Det er deres placering og indbyrdes forhold, der danner et sprog. Han forklarer det som et alfabet, der aflæses todimensionelt.

Horoskop: En flittig, doven hund

For at gøre tingene mere konkret, indtaster han reporterens fødselsdata, og computeren genererer straks et horoskop, som han kortvarigt kigger på i tavshed.

”Nå, det var flot, du har næsten en stor-sekstil,” siger han om nogle af de streger, der forbinder symbolerne i horoskopet.

”Og hvad betyder det... det betyder, at du er en person, der helst vil gøre tingene 100 procent. Du gider ikke gøre tingene halvvejs. Du har altid været alene... du er en ener, du egner dig ikke til at gå i flok. Og så er du en skæg blanding af at være flittig og en doven hund. Det står der,” siger han uden at tøve.

Umiddelbart kan reporteren faktisk nikke ja og bekræfte de fleste af de karakteristika, astrologen sætter på. Den næste – mere efterrationaliserende – tanke er, at det vil de fleste måske i virkeligheden kunne. For hvem vil skrive under på, at de foretrækker at gøre tingene halvt? Og hvem er ikke flittige fra tid til anden, og hvem har ikke samtidig dovenskaben lurende?

Kan ikke forstås materialistisk

Reporterens grundlæggende spørgsmål er, hvilken forklaringskraft der ligger bag stjernernes betydning for vores liv og personlighed. Hvad er kausaliteten? Det nærmeste, man selv kan komme en årsagssammenhæng, er noget med varierende tyngdepåvirkning af kroppens kemi... eller sådan noget.

Men de forklaringsmodeller kan reporteren godt pakke sammen, forklarer Claus Houlberg. Astrologi kan ikke forklares med naturvidenskabelig logik.

”Grundlæggende er astrologi ikke materialistisk. Det vil sige, at hvis man

Stjernerne,

kun har en materiel tankegang, kan man ikke forstå astrologi. Det er komplet umuligt. Og derfor er alle forsøg på at lave naturvidenskab på astrologien dødfødt.”

For at forklare, tegner han tre cirkler af forskellig størrelse.

”Forståelsen kan rummes i sådan en lille tegning. Fysikken er den midterste cirkel. Den er til at tage og føle på. I samme øjeblik vi kobler psykologien på, har vi en større verden. Hvis man så kobler en spirituel verden på, så har man en virkelighed mere.”

Det virker

Svaret er afvæbnende. Den opsøgende reporters forståelsesramme rækker ikke langt ud over den naturvidenskabelige verdensopfattelse. Og at afvise noget, fordi man ikke forstår det, er historisk set en dårlig strategi.

”Det kan ikke forklares, hvis ikke man går ind i den esoteriske astrologi, der handler om energier. Så er vi ovre i chakra-systemer og den slags. Din energi-mæssige anatomi hedder chakra-systemet. Dine chakra svinger med nogle bestemte planeter. Der er en korrespondance. Kun

dovidenskab?

e reporter

planeterne og vores liv - det hele hænger sammen, siger astrologien.

der kan man begynde at opstille nogle forklaringer på, hvorfor det virker.”

Og energier skal ikke forstås i fysisk forstand... det er ikke kemi, vi taler om?

”Nej, det er nogle frekvenser, men det er langt ud over de fysiske frekvenser. Vi er ude i et område, som set ud fra et naturvidenskabeligt synspunkt er ude i hampen. Det underlige er bare, at det virker.”

Hvorfor er fødselstidspunktet så afgørende? Det at blive menneske er jo en proces, der begynder i fosterstadiet?

”Den astrologiske tommelfingerregel siger: Når man trækker vejret første gang, for der har man skiftet element. Man går fra at leve i vand til at leve i luft. Det første åndedræt efterlader en form for stempel, et indtryk, som er udgangspunktet,” fortæller Claus Houlberg.

Intet er tilfældigt

Men sammenhængen er mere kompliceret – eller i nogles øjne måske enklere – end som så. Det er ikke bare et spørgsmål om en ydre påvirkning fra himlen, der i fødselsøjeblikket afgør vores personlighed. Påvirkningen sker begge veje.

”Astrologer arbejder ikke med tilfældighed, de arbejder med lovmæssigheder. En af de væsentligste lovmæssigheder er loven om affinitet – loven om tiltrækning. Vi tiltrækker det, vi er. Du er ikke den, du er, fordi du har det horoskop, du har. Det er omvendt. Fordi du er den, du er, har du det horoskop, du har. Og når du har det horoskop, du har, tiltrækker du nogle bestemte begivenheder. Hvis du ændrer din karakter, ændrer du dit liv.”

Men du ændrer jo ikke dit horoskop?

”Nej, men du ændrer læsningen.”

Claus Houlberg er uddannet arkitekt. Og han sammenligner læsningen – tydingen – af et horoskop med det at bygge et hus. Det er en kreativ proces, der både bygger på viden og på en intuition, som man træner, men som er unik fra astrolog til astrolog, og som derfor – igen – ikke kan sættes på videnskabelig formel.

En guide til næste skridt i livet

I 2007 skrev religionshistorikeren Kirstine Munk en ph.d.-afhandling ved SDU om astrologi. Hun overværede en af Claus Houlbergs konsultationer, og i afhandlingen beskrev hun det som en ”identitetskabende proces”. Den beskrivelse synes han selv er rammende.

”De mennesker, der kommer til en astrolog, kommer sjældent for sjov, men fordi de har noget, de vil undersøge. De vil genetablere et overblik, noget helhed, og derfra finde ud af, hvor de skal hen. Hvis du skal bevæge dig den vej, der giver mening for dig, hvad er så næste skridt?”

Så hvis jeg er træt af min kæreste, kan horoskopet hjælpe mig til at finde ud af, om vi skal skilles?

”Ja for søren. Men vel at mærke... det er ikke mig som astrolog, der tager den beslutning. Jeg laver et billede af nutiden på basis af dit horoskop. Jeg kunne aldrig drømme om at fortælle, hvad du skal gøre. Men jeg vil gerne fortælle, hvad menuen er,” forklarer Houlberg og tilføjer så:

”Ja, du er i krise. Det står der.”

Det kan jeg nu ikke helt genkende?

”Så er det fordi, du ikke har givet mig dit præcise fødselstidspunkt.”

Videnskabsteoretiker: Postulater, der opfyldes

Jan Faye, lektor i videnskabsfilosofi og metafysik ved KU, har selv fået lagt et horoskop, som, måtte han erkende, passede ganske godt. Det får ham dog ikke til at købe ind på de astrologiske teser om en større, spirituel sammenhæng i universet.

”Det var da forbløffende, hvad den pågældende astrologi kunne sige på baggrund af de få oplysninger. Men det får mig ikke til at tro på, at der er en dybere virkelighed, vi ikke kan fatte. Og det er egentlig bare det, de siger: Vi forstår det ikke, slut.”

FORSKERforum forelagde ham, hvad astrolog Claus Houlberg forklarede om astrologiens udsagnskraft: Astrologi kan ikke forstås og bevises med en materialistisk tilgang.

Og den forklaring er i videnskabsfilosoffens øjne netop den grundlæggende barriere for, at videnskabsfolk kan tro på astrologien: ”Disse forestillinger kan ikke integreres i et fysikalistisk, materialistisk verdensbillede. Det er forskellen. De opererer med forbindelser og kræfter, der ikke kan påvises. Hvis planeternes stilling skulle være en afspejling af menneskers liv og levned, hvordan kommer den afspejling så i stand? Det vil vi gerne have en forklaring på. Der skal være nogle kausale faktorer, der bestemmer det.”

Historien viser, at mennesket løbende er nået til nye niveauer af forståelse. Gør vi en fejl ved kategorisk at afvise, at der eksisterer en forståelsesramme ud over den materialistiske?

”Jeg mener ikke, man skal afvise det kategorisk. Man skal lade sine teorier lede derhen, hvor evidensen er. Man kunne sagtens gennemføre test, der undersøger eventuelle korrelationer. Men det er en meget stærk påstand, at der findes et spirituelt niveau, man ikke kan erkende, men kun tro på. For mig at se er det lige så meget et postulat, astrologen kommer med for at få verden og ens liv til at passe sammen.

lah

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

Myten om multi-taskning

Der sad han så der på forreste række - den ca. 25-årige mandlige studerende - og overværede jura-professor Helle Porsdams oplæg 'Right to Science'. Det handlede om UNESCOs anbefalinger af minimumsstandarder til beskyttelse af forskningsfriheden på universiteter, og FORSKERforums udsendte kan bevidne, at det var komprimeret og krævede al ens opmærksomhed.

Men den studerende havde tilsyneladende overskud nok til samtidig at følge med i cykelløbet Vuelta Catalonien på sin PC.

"Situationen på fotoet er slet ikke noget særsyn, for hvis man går til forelæsnings- eller hvis man som lærer oplever, at det er svært at holde nogle studerendes opmærksomhed, så er nogle tilhørere tydeligvis helt andre steder. Og problemet er jo ikke bare, at denne studerende er adspredt - det svækker fokus for alle, for skærbilledet påvirker også dem bagved i auditoriet", siger **Jesper Balslev, ph.d. i videnskabsstudier og digital læring.**

"Det er sindssyg svært at undervise under de betingelser. Det dræner energi. Det er frustrerende for alle undervisere, når nogle studerende er adspredte eller fraværende - samtidig med, at det er tabu at patronisere voksne studerende med forbud eller indgreb mod deres multitasking på mobil eller pc".

Myten om multitasking

Den studerende multitasker, formentlig ud fra en retfærdiggørelse af, at det er han godt i stand til. Han kan godt følge en forelæsnings samtidig med at han tjekker sin mobil for facebook-opslag eller følger et cykelløb, forklarer Balslev.

Men forskning viser entydigt, at hvis man gør to ting på samme tid, så lider indlæringen målbar skade. Delt opmærksomhed (divided attention) går ud over indlæringen.

(Amatørfoto 21.03 kl. 17:20)

Legitimeret af dansk læringspædagogik

"Forestillingen om, at der ikke er noget problem i multi-taskning er desværre understøttet af en særlig dansk pædagogisk forestilling om, at det er godt med flere læringskilder. Vi er ved at skabe et kognitivt miljø, som er meget dårligt i forhold til faglig fordybelse, fordi vi - og folkeskole og universiteter - tillader, at eleverne hele tiden må dele opmærksomhed med beskeder og andre informationer samtidig med at de sidder i en læringsituation", mener Balslev.

Danmark er en af verdens mest offensive nationer, når det gælder digitalisering af uddannelserne. Men de mange milliarder, der de seneste 20 år er hældt ned i ny hardware, software og efteruddannelse, kan være skønne spildte kræfter, lyder det i Balslevs aktuelle bog '**Kritik af den digitale fornuft i uddannelsessystemet**'. Den baserer sig på hans forskning som ph.d.-stipendiat på RUC. Han studerede 125 af de mest indflydelsesrige policy-rapporter fra ind- og udland i perioden 1984-2015.

"Der er desværre skabt et læringsmiljø, hvor det moralsk set er i orden at multitask. Det indgår i en større diskussion om unges autonomi kontra voksnes autoritet, hvor digitaliseringen har kilet sig ind som et ureguleret sted, på trods af, at der findes utallige (neurologiske) undersøgelser, der viser at mobiler og pc kan svække indlæring og hukommelse", forklarer han.

"Det unikke ved Danmark er et særlige ungdomssyn, som giver frirum til

det digitale, helt nede fra 1. klasse. Barnet er et selvledende individ og man må ikke antaste dets nysgerrighed. Og læreren er pr. princip antimoderne, så denne må ikke sætte grænser for brugen af det digitale", siger han.

Anerkend problemet med multitasking

Balslev har forslag til at løse problemet:

Først og fremmest kræver det, at systemet anerkender problemet med forestillingen om, at det er muligt at multitask. Nogle folkeskoler har forbud mod mobiltelefoner i skoletiden. Men det strider mod dansk læringspædagogik om at forbyde pc'er og mobiltelefoner ved forelæsnings på uni. Men så er der jo andre tekniske løsninger:

Det kan kræves af udbyderne, at deres produkter er studievenlige, dvs. at de kan reguleres med blokeringer af bestemte dele af nettet (fx facebook eller medier), mens det stadig er muligt at logge ind på studierelevante sites (fx wikipedia). Og at der samtidig - politisk - skabes en kanon for god digital adfærd i læringsituationer, så det bliver god stil at lade være med at se cykelløb midt i undervisningen".